

Obsah

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

STANOVISKÁ

Výbor regiónov

155. plenárne zasadnutie VR, 24. 5. 2023 – 25. 5. 2023

2023/C 257/01	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Nenarušiť súdržnosť – prierezová zásada prispievajúca k súdržnosti ako celkovému cieľu a hodnote EÚ	1
2023/C 257/02	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Pripravenosť na krízy a krízové riadenie: posilniť odolnosť Únie a jej regiónov a miest	6
2023/C 257/03	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Preskúmanie viacročného finančného rámca v polovici trvania: regionálne a miestne hľadisko	12
2023/C 257/04	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Nulová dlhodobá nezamestnanosť: miestne a regionálne hľadisko	18
2023/C 257/05	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Legislatívny rámec pre udržateľné potravinové systémy	23

III Prípravné akty

Výbor regiónov

155. plenárne zasadnutie VR, 24. 5. 2023 – 25. 5. 2023

2023/C 257/06	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akt o interoperabilnej Európe	28
---------------	---	----

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

VÝBOR REGIÓNOV

155. PLENÁRNE ZASADNUTIE VR, 24. 5. 2023 – 25. 5. 2023

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Nenarušiť súdržnosť – prierezová zásada prispievajúca k súdržnosti ako celkovému cieľu a hodnote EÚ

(2023/C 257/01)

Spravodajca:	Michiel RIJSBERMAN (NL/Renew Europe), regionálny minister provincie Flevoland
Referenčné dokumenty:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o ôsmej správe o súdržnosti: Súdržnosť v Európe do roku 2050 COM(2022) 34 final Pracovný dokument útvarov Komisie – Súdržnosť v Európe do roku 2050 – Sprievodný dokument k oznámeniu Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o ôsmej správe o súdržnosti: Súdržnosť v Európe do roku 2050 SWD(2022) 24 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

1. víta zavedenie zásady „nenarušiť súdržnosť“ v ôsmej správe o súdržnosti, podľa ktorej by „žiadne opatrenia nemali brániť procesu konvergenencie ani prispievať k regionálnym rozdielom ⁽¹⁾“, ale vyjadruje poľutovanie nad tým, že správa neposkytuje hĺbkový pohľad, pokiaľ ide o získanie jasného obrazu o problémoch (narušenie súdržnosti) a možných riešeniach;
2. zdôrazňuje význam súdržnosti ako základnej hodnoty Európskej únie a prierezového cieľa, ktorý Európsky výbor regiónov plne podporuje. Poukazuje na to, že nedávne krízy spôsobili stagnáciu konvergenencie a postihli najmä najzraniteľnejších občanov a trvá na tom, že v súvislosti s nadchádzajúcimi voľbami do Európskeho parlamentu je potrebné zabrániť vytváraniu živnej pôdy pre populizmus a extrémizmus;

⁽¹⁾ Pozri: *Súdržnosť v Európe do roku 2050, Ôsma správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti*, s. 30, (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/reports/cohesion8/8cr_sk.pdf).

3. ďakuje Európskemu parlamentu⁽²⁾ za to, že vyzval na zapojenie Európskeho výboru regiónov do uplatňovania a navrhovania zásady „nenarušiť súdržnosť“, a vyzýva Európsku komisiu, aby pri ďalšom rozvoji tejto zásady zohľadnila návrhy z tohto stanoviska;
4. zdôrazňuje, že Rada vo svojich záveroch o ôsmej správe o súdržnosti vyzýva na všeobecné povedomie o zásade „neškodíť“ súdržnosti vo všetkých politikách a iniciatívach Únie a pri realizácii vnútorného trhu vrátane pravidiel štátnej pomoci;
5. pripomína, že podľa článku 175 Zmluvy o fungovaní Európskej únie by európske politiky a činnosti, ako aj hospodárske politiky členských štátov mali prispievať k celkovému harmonickému rozvoju a sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti Únie. Trvá na tom, že hoci politika súdržnosti EÚ zohráva kľúčovú úlohu pri podpore súdržnosti, ostatné politiky EÚ sú viazané týmto cieľom. Konštatuje, že v súčasnosti nie sú zavedené žiadne mechanizmy na dosiahnutie tohto cieľa;
6. žiada Európsku komisiu, Európsky parlament, Radu a členské štáty, aby sa zásada „nenarušiť súdržnosť“ zmenila z koncepcie na realitu;
7. upozorňuje Komisiu, že táto zásada ešte zďaleka nie je pripravená na to, aby sa používala ako nástroj na dosiahnutie súdržnosti, a existuje riziko, že ohrozí samotný účel politiky súdržnosti. Politika súdržnosti je a mala by zostať hlavným nástrojom harmonického rozvoja EÚ pre všetky regióny;
8. navrhuje široký výklad zásady „nenarušiť súdržnosť“, ktorý by sa vzťahoval na všetky európske politiky s územným vplyvom, ako aj na príslušné vnútroštátne politiky a ktorý by zahŕňal požiadavku dodržiavať zásady súdržnosti týkajúce sa partnerstva a viacúrovňového riadenia;
9. navrhuje, aby Komisia v dôvodovej správe **pre každú navrhovanú iniciatívu uplatňovala v spojitosti so zásadou „nenarušiť súdržnosť“ povinnú zásadu „dodržiavaj alebo vysvetli“**;
10. vyzýva Komisiu, aby v rámci **európskeho semestra** vypracovala analýzu aspektov súdržnosti, najmä prostredníctvom prílohy k správam o krajinách o hospodárskej a sociálnej výkonnosti na regionálnej úrovni. Bolo by ešte užitočnejšie, ak by poskytovala prehľad o stave súdržnosti na úrovni NUTS 2 v členských štátoch a zahŕňala analýzu súčasných politík, ktoré by mohli vysvetliť situáciu, a možné opatrenia na odstraňovanie regionálnych rozdielov;

Ako možno narušiť súdržnosť

11. uznáva, že mnohoraké rozdiely v kombinácii s nedostatkom údajov o pozitívnych alebo negatívnych účinkoch politík v našich regiónoch a mestách spôsobujú, že je náročné získať hlbší prehľad o narušení súdržnosti a navrhnúť prijateľné riešenia;
12. poukazuje na to, že okrem politiky súdržnosti tvorba a vykonávanie niektorých **politík EÚ prispieva k procesu konvergencie, zatiaľ čo pri iných politikách je to naopak**. Zdôrazňuje, že nielen politiky financovania, ale aj **regulačné iniciatívy** alebo obchodné dohody môžu mať významný vplyv a vytvárať prekážky brániace rozvoju menej rozvinutých regiónov, aj keď sa zdajú byť „slepé voči územnej realite“, t. j. opomínajú územný rozmer;
13. konštatuje napríklad, že z akéhokoľvek zmiernenia **pravidiel poskytovania štátnej pomoci** často viac profitujú rozvinutejšie členské štáty;
14. sa domnieva, že by sa mohli lepšie využiť potenciálne **synergie medzi fondmi EÚ**, ktoré majú územný rozmer;
15. zdôrazňuje, že napriek mnohým zjednodušeniam, ktoré zaviedla Komisia, **zložitosť fondov EÚ** a pravidiel ich využívania stále sťažujú miestnym a regionálnym samosprávam využívanie programov EÚ;
16. poukazuje na to, že **obmedzená schopnosť miestnych a regionálnych aktérov získať prístup k možnostiam financovania** a realizovať projekty vyplýva aj z nedostatku technických zručností alebo schopnosti zabezpečiť očakávané spolufinancovanie. Preto vyzýva Európsku komisiu, aby prostredníctvom opatrení na budovanie kapacít podporila najmä členské štáty s nízkou mierou čerpania;

---

(2) Správa A9-0210/2022 o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v EÚ: ôsma správa o súdržnosti [2022/2032(INI)].

17. súhlasí s názorom Európskeho parlamentu uvedeným v uznesení o ôsmej správe o súdržnosti, že zavedenie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti prebehlo na úrovni členských štátov mimoriadne centralizovane a chýbali konzultácie s regiónmi a obcami⁽³⁾;

18. vyjadruje poľutovanie nad tým, že členské štáty v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti nemajú povinnosť podávať správy o rozdelení finančných prostriedkov v rôznych regiónoch. Zasadzuje sa za lepšiu informovanosť a transparentnosť v súvislosti s tým, kde sa peniaze využívajú, a žiada, aby sa budúce investičné programy realizovali na miestnej alebo regionálnej úrovni;

19. zdôrazňuje, že rôzne programy a fondy EÚ, ktoré prebiehajú súbežne, ako sú Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, REACT-EU (Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe), FST (Fond na spravodlivú transformáciu), EFRR (Európsky fond regionálneho rozvoja) a ESF+ (Európsky sociálny fond plus), zaväzujú riadiace orgány, aby pracovali v súlade s rôznymi pravidlami a povinnosťami v oblasti vykonávania, čo vytvára neistotu a vedie k pomalšiemu začiatku realizácie niektorých programov;

20. vyjadruje poľutovanie nad tým, že neexistuje jasný prehľad o kombinovanom vplyve veľkého počtu nariadení EÚ, a to ako na celok, tak aj na seba navzájom. Zdôrazňuje, že sa tým obmedzuje možnosť prijímať komplexné územné rozhodnutia a sťažuje sa vykonávanie jednotlivých nariadení. Poukazuje na to, že je potrebné prijať opatrenia zamerané na uľahčenie energetickej transformácie (prostredníctvom investícií napr. do vykurovacích sietí/solárnych panelov), ekologizáciu životného prostredia (napr. vo forme stromov), zabezpečenie udržateľnej mobility a budovanie dostatočného a udržateľného bývania;

21. upozorňuje na to, že **aj v rámci politiky súdržnosti** môže dôjsť k neúmyselnému narušeniu, ktoré znižuje jej vplyv. Vnútroštátne orgány nemusia prideliť maximálny objem financovania menej rozvinutým a prechodným regiónom, v dôsledku čoho sa brzdí proces konvergencie. Žiada Komisiu a členské štáty, aby optimalizovali využívanie financovania politiky súdržnosti v menej rozvinutých a prechodných regiónoch, a to aj v rámci nadchádzajúceho preskúmania programov na roky 2021 – 2027 v polovici trvania;

22. konštatuje, že súdržnosť môže byť ohrozená aj tým, že **financovanie politiky súdržnosti sa systematicky využíva ako reakcia na nedávne krízy**. Zdôrazňuje, že hoci sa vďaka tomu mohlo zabrániť ďalšiemu **prehlbovaniu rozdielov**, v rámci každého nástroja reakcie na krízu by sa mali naďalej dodržiavať zásady súdržnosti týkajúce sa strategického plánovania založeného na dôkazoch, partnerstva a viacúrovňového riadenia;

23. zdôrazňuje, že VR odmieta akékoľvek pokusy o centralizáciu programov EÚ a nebude akceptovať ďalšie ignorovanie miestnej a regionálnej úrovne v budúcich programoch EÚ. Zdôrazňuje, že zdieľané riadenie sa ukázalo ako úspešné a nemalo by byť ohrozené centrálnymi riadenými programami;

Uplatňovanie zásady prostredníctvom posilneného hodnotenia územných vplyvov všetkých príslušných politík EÚ ex ante, ich hodnotenia v polovici trvania, priebežného hodnotenia a hodnotenia ex post

24. zdôrazňuje, že v ôsmej správe o súdržnosti sa vyzýva na posilnenie posudzovania územného vplyvu a overovania vplyvov na vidiecke oblasti, „aby sa lepšie zohľadnili potreby a osobitosti rôznych území EÚ“. Víta, že Rada vo svojich záveroch o ôsmej správe o súdržnosti vyzvala Európsku komisiu, aby zvažila zahrnutie posúdenia územného vplyvu (overovanie vplyvov na regióny) do príslušných politík EÚ v štádiu ich koncipovania aj hodnotenia;

25. zdôrazňuje, že je potrebné, **aby sa potenciálne územné vplyvy posudzovali systematicky ex ante** so zreteľom na vplyv všetkých druhov nových politík EÚ s územným rozmerom vo fáze ich navrhovania na všetky typy regiónov ako najúčinnějšíeho nástroja na uplatňovanie zásady nenarušiť súdržnosť v praxi;

26. poukazuje na to, že medziinštitucionálna dohoda o lepšej tvorbe práva z roku 2016 zaväzuje Európsku komisiu, Európsky parlament a Radu, aby vždy, keď je to možné, vykonávali posúdenia vplyvu, najmä pokiaľ ide o územné vplyvy. Domnieva sa, že balík opatrení EÚ týkajúci sa lepšej právnej regulácie⁽⁴⁾ z roku 2021 poskytuje rámec na posudzovanie územných vplyvov. Vyjadruje však poľutovanie nad tým, že ustanovenie, podľa ktorého by posúdenia vplyvu mali byť primerané, pokiaľ ide o ich rozsah a zameranie, vedie v praxi k často veľmi obmedzenému posúdeniu alebo podhodnoteniu územných vplyvov. Pripomína opakované záväzky Európskej komisie v posledných rokoch⁽⁵⁾ posilniť posudzovanie územného vplyvu;

⁽³⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ C 157, 3.5.2023, s. 12).

⁽⁴⁾ Lepšia právna regulácia: usmernenia a súbor nástrojov (europa.eu).

⁽⁵⁾ Pozri oznámenia Európskej komisie *Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti EÚ (2021)* a *Ludia na prvom mieste, zabezpečenie udržateľného a inkluzívneho rastu a využívanie potenciálu najvzdialenejších regiónov EÚ (2022)*.

27. odporúča preto posilniť posudzovanie potenciálnych diferencovaných územných vplyvov a negatívnych účinkov na súdržnosť v **súbore nástrojov Európskej komisie pre lepšiu právnu reguláciu** niekoľkými spôsobmi:

- pridaním otázky do zoznamu otázok v súbore nástrojov pre lepšiu právnu reguláciu č. 18: „Bráni iniciatíva súčasnému procesu konvergenencie alebo prispieva k regionálnym rozdielom?“
- **povinným overením potreby územného posúdenia** v súbore nástrojov pre lepšiu právnu reguláciu č. 34 s cieľom určiť užitočnosť takéhoto posúdenia a výrazne uprednostniť nástroj rýchlej kontroly posudzovania územného vplyvu siete Európska sieť na pozorovanie územného rozvoja a súdržnosti pred verejnými konzultáciami na posúdenie možných územných vplyvov, keďže je založený na kombinácii stanovísk expertov a kvantitatívnych územných údajov dostupných pre všetky regióny EÚ,
- zavedením odporúčania, aby sa konzultácie so zainteresovanými stranami výslovne týkali aspektov územnej súdržnosti, a to buď odkazom vo „výzve na predloženie dôkazov“ a/alebo súborom otázok vo verejnej konzultácii, alebo cieľovými konzultáciami s regionálnymi a miestnymi samosprávami, pričom sa pripomína, že cieľové skupiny v odľahlých a vidieckych oblastiach s ťažším prístupom k internetu možno bude potrebné osloviť osobitnými kanálmi,
- zavedením **povinnosti informovať v správe o posúdení vplyvu o posúdení potenciálnych diferencovaných územných vplyvov a možnom narušení súdržnosti**, podobne ako v prípade zásady „výrazne nenarušiť“ (*do no significant harm*) týkajúcej sa vplyvov na životné prostredie. Z posúdenia vplyvu by malo byť jasné, či opatrenie bude mať vplyv na súdržnosť EÚ a aké môžu byť kompromisy medzi súdržnosťou a inými cieľmi,
- zahrnutím osobitného povinného oddielu do dôvodovej správy, v ktorom sa vysvetľuje, ako sa prostredníctvom iniciatívy presadzuje zásada „nenarušiť súdržnosť“ založená na pravidle „**dodržiať alebo vysvetliť**“: Komisia by mala buď preukázať, že vykonávanie iniciatívy nebráni súdržnosti EÚ (v súlade so zásadou „nenarušiť súdržnosť“), alebo vysvetliť, prečo je potenciálne narušenie (ako dôsledok zmierňujúcich opatrení) opodstatnený, pokiaľ ide o iné ciele;

28. vyzýva Komisiu, aby s podporou Spoločného výskumného centra a Európskej siete na pozorovanie územného rozvoja a súdržnosti ďalej rozvíjala modely a metódy posudzovania územného vplyvu;

29. vyzýva Komisiu, aby vytvorila kapacity pre zriadenie špecializovaného útvaru na podporu generálnych riaditeľstiev v procese posudzovania územného vplyvu a poskytla povinnú odbornú prípravu o posudzovaní územného vplyvu všetkým úradníkom Komisie, ktorí sa zaoberajú touto oblasťou;

30. opakuje svoju výzvu, aby výbor pre kontrolu regulácie zahŕňal stáleho člena, ktorého vymenuje VR, s cieľom zabezpečiť, aby politiku EÚ neopomínali územný rozmer;

31. je ochotný pomôcť Komisii pri vykonávaní jej posúdení územného vplyvu, pričom ponúka najmä pomoc pri identifikácii relevantných otázok pre miestne a regionálne samosprávy v rámci konzultácií Komisie, ako aj pomoc pri určovaní odborníkov na miestnej a regionálnej úrovni, ktorí sa budú zúčastňovať na seminároch Komisie týkajúcich sa tejto oblasti;

32. poukazuje na to, že Európsky výbor regiónov môže zohrávať významnejšiu úlohu v programe lepšej právnej regulácie EÚ, napríklad tým, že bude sám vykonávať posudzovanie územného vplyvu o politikách EÚ, ktoré by mohli potenciálne narušiť súdržnosť, ak sa mu na to poskytnú dodatočné prostriedky;

33. trvá na tom, že zásadu „nenarušiť súdržnosť“ treba uplatňovať **aj vo fáze hodnotenia** (*ex post*, v polovici trvania a priebežne), aby nešlo len o jednorazové zaškrťávanie políčok počas posúdenia *ex ante*, a to monitorovaním a hodnotením vplyvu odvetvových politík EÚ na súdržnosť;

34. v tejto súvislosti navrhuje, aby sa do balíka Európskej komisie týkajúceho sa lepšej právnej regulácie zahrnulo odporúčanie, že hodnotené právne predpisy alebo programy by mali skúmať možné priame vplyvy na súdržnosť alebo (ne) súlad s politikou súdržnosti. Správy (ekvivalent správy o súdržnosti) vypracované v rámci odvetvových politík by mali obsahovať časť venovanú účinkom na súdržnosť;

35. pripomína pridanú hodnotu, ktorú predstavuje sieť RegHub prostredníctvom konzultácií so zainteresovanými stranami pre hodnotenie vykonávaných právnych predpisov EÚ a opakuje svoju výzvu, aby sa v plnej miere využívala platforma Fit for Future, RegHub a samotný VR s cieľom zabezpečiť, aby Komisia mala podrobné dôkazy o vplyve v praxi;

36. zdôrazňuje všeobecnú **potrebu údajov a štatistických nástrojov** na miestnej a regionálnej úrovni na podporu hodnotenia *ex ante* a *ex post* hodnotenia vplyvu politík/nástrojov EÚ na súdržnosť. Podčiarkuje, že je potrebné, aby ukazovatele a komplexné indexy (iné ako HDP na obyvateľa), ako sú index sociálneho pokroku EÚ alebo index regionálnej konkurencieschopnosti, odrážali všetky aspekty harmonického rozvoja, keďže sa môžu objaviť nové zdroje rozdielov. Žiada, aby sa pre Eurostat a Spoločné výskumné centrum vyčlenilo viac zdrojov na rozvoj mestských a vidieckych monitorovacích stredísk. Vyzýva členské štáty, aby zaviedli systémy zberu údajov a informácií na miestnej úrovni s cieľom vyhodnotiť vplyv právnych predpisov a politík;

Uplatňovanie zásady prostredníctvom lepšej koordinácie politík/fondov EÚ a ich vykonávania na národnej a nižšej ako celoštátnej úrovni

37. vyzýva Európsku komisiu, aby v záujme dosiahnutia vybraných cieľov zefektívnila investičné politiky a fondy s cieľom **zabezpečiť synergie a komplementárnosť**. Žiada, aby sa Fond na spravodlivú transformáciu, ako aj Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka riadili s inými fondmi podľa rovnakého nariadenia o spoločných ustanoveniach;

38. zdôrazňuje, že je potrebné prehĺbiť **synergie medzi politikou súdržnosti a programom Horizont Európa** s cieľom posilniť kapacity v oblasti výskumu a inovácie vo všetkých európskych regiónoch, čo EÚ umožňuje konkurovať v celosvetovom meradle investovaním do regionálnej excelentnosti a môže regiónom so strednými príjmami pomôcť vymaniť sa z pasce rozvoja, v ktorej sa ocitli;

39. vyzýva Európsku komisiu, aby pri riadení finančných prostriedkov EÚ zohľadnila úroveň rozvoja regiónov a možnosti znižovania regionálnych rozdielov podľa ukazovateľov „nad rámec HDP“;

40. nabáda **národné vlády, aby vykonávali systematické posudzovanie územného vplyvu *ex ante*** tak, aby žiadna vnútroštátna politika nebola „slepá voči územnej realite“, a aby pritom využili skúsenosti získané z pilotnej akcie Územnej agendy 2030 s názvom *Understanding how sector policies shape spatial (im)balances*;

41. zdôrazňuje, že je potrebné, aby členské štáty zabezpečili komunikáciu a koordináciu medzi rôznymi ministerstvami, agentúrami a riadiacimi orgánmi s cieľom čo najlepšie využiť možné synergie a komplementárnosť medzi rôznymi politikami a tokmi financovania a zaistiť, aby nedochádzalo k prekryvaniu alebo narúšaniu súdržnosti;

42. opakovane vyzýva členské štáty a Európsku komisiu, aby zabezpečili, že sa Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a jeho prípadný nástupca stane priamou súčasťou prístupu politiky súdržnosti na základe viacúrovňového riadenia a partnerstva;

43. zdôrazňuje, že rôzne úrovne verejnej správy musia spolupracovať v partnerstve s cieľom dosiahnuť súdržnosť v praxi, a to aj koordináciou vykonávania rôznych politík/nástrojov EÚ;

44. naliehavo vyzýva členské štáty, aby podporili všetky svoje regióny, ktorých rozvoj zaostáva, pri budovaní administratívnej kapacity a posilnení rozvíjania zručností, aby mohli v plnej miere využívať programy EÚ.

V Bruseli 24. mája 2023

Predsa
Európskeho výboru regiónov
Vasco ALVES CORDEIRO

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Pripravenosť na krízy a krízové riadenie: posilniť odolnosť Únie a jej regiónov a miest

(2023/C 257/02)

Spravodajca: Christophe CLERGEAU (FR/SES), poslanec regionálneho zastupiteľstva Pays-de-la-Loire

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

Spoločenská pripravenosť – nový prístup k príprave na riziká a krízy

1. sa domnieva, že nevieme, aké krízy v budúcnosti zasiahnu Európu, jej mestá, samosprávne okresy a regióny, ale že môžeme vedieť, kto sa stane ich obeťou. Krízy nepoznajú administratívne hranice, a preto si vyžadujú viacúrovňový prístup, ktorý zahŕňa všetky obecné orgány, orgány územnej samosprávy na strednej úrovni (provincie, samosprávne okresy atď.) a regionálnu úroveň. S cieľom predísť týmto obeťiam musíme rozvíjať kultúru prevencie rizík a kríz, nový prístup založený na spoločenskej pripravenosti v záujme bezpečnosti, zdravia a blaha obyvateľstva. Uvedené je aj zmyslom tohto stanoviska;
2. konštatuje, že krízy sa v posledných rokoch vyznačovali hlavne ničivým a nepredvídateľným charakterom. Tieto katastrofy a extrémne udalosti súvisiace so zmenou klímy sa mohli a museli očakávať a predvídať, ale ich ničivá sila a pravidelnosť presahuje všetky prognózy. Kríza spôsobená ochorením COVID-19 alebo vojna na Ukrajine a s ňou súvisiace utrpenie obyvateľstva svedčia o novom režime nepredvídateľných a ďalekosiahlych kríz. Všeobecné preventívne opatrenia – konať, aby sme sa vyhli známym a pravdepodobným rizikám – alebo zásada predbežnej opatrnosti – konať, aby sme sa pokúsili vyhnúť novým vážnym a nezvratným rizikám pre ľudské zdravie alebo životné prostredie – už nepostačujú na boj proti týmto javom;
3. sa domnieva, že Európa musí ísť novým smerom: spoločenská pripravenosť, ktorá sa definuje ako kolektívna schopnosť pripraviť spoločnosti na budúce výzvy, najmä krízy a katastrofy, v duchu súdržnosti a solidarity. Spoločenská pripravenosť kladie dôraz najmä na občiansky, sociálny a ľudský rozmer, prístup k službám a kvalitu pomoci poskytovanú ľuďom. Krízy a katastrofy postihujú totiž predovšetkým najzraniteľnejšie osoby. Ide o jedno z ponaučení získaných z krízy spôsobenej ochorením COVID-19;
4. sa domnieva, že komplexný prístup k odolnosti by mal spájať dva prvky: rozvíjať schopnosť spoločností uskutočňovať potrebné zmeny vzhľadom na výzvy týkajúce sa hospodárskych, sociálnych a geografických nerovností, zmeny klímy a zelenej transformácie, a zároveň rozvíjať schopnosť riešiť zraniteľnosti spoločností voči rizikám, krízam a katastrofám, čo si vyžaduje hlavne rozvoj činností v oblasti spoločenskej pripravenosti;
5. navrhuje rozlišovať medzi zraniteľnosťami spojenými so známymi rizikami (najmä environmentálnymi, demografickými a priemyselnými rizikami) a zraniteľnosťami spojenými s neznámymi rizikami, či už sú dôsledkom zmeny klímy, súvisia so zdravím alebo sú spôsobené ľudskou činnosťou. Tieto zraniteľnosti nie je možné riešiť plánmi riadenia bez ohľadu na to, aké sofistikované môžu byť. S cieľom riešiť tieto zraniteľnosti, najmä druhého typu, je potrebné uprednostniť rozvoj kultúry prevencie kríz a rizík, ako aj kolektívnej schopnosti reagovať na neistoty a katastrofy;
6. žiada, aby sa analýza sociálnych a územných zraniteľností stala pre EÚ politickou prioritou, pretože bez týchto informácií bude zložitá príprava spoločnosti. Len ak sa zistia a pochopia tieto zraniteľnosti, bude možné priniesť na ne účinné odpovede na európskej a národnej úrovni, ale najmä v každom našom meste, samosprávnom okrese a regióne. Mali by sme byť obozretní, pokiaľ ide o príliš holistický prístup k zraniteľnostiam v príliš širokom geografickom meradle, a mali by sme uprednostňovať miestny prístup, ktorý umožní presne sa zamerať na konkrétne situácie, ktoré obyvatelia zažívajú v praxi;
7. uznáva, že za politiky v oblasti civilnej ochrany sú v prvom rade zodpovedné členské štáty, ale konštatuje, že činnosti v oblasti prevencie, spoločenskej pripravenosti a pomoci veľmi často vykonávajú miestni aktéri, mestá a samosprávne okresy (provincie atď.), ktoré tiež zvyčajne plnia tieto úlohy s podporou regiónov. V súlade so zásadou aktívnej subsidiarity a s prístupom viacúrovňového riadenia, ktorý zahŕňa všetky úrovne územnej samosprávy, preto musia byť tieto orgány úzko zapojené do ich navrhovania, vykonávania a monitorovania a musia sa im poskytnúť potrebné prostriedky, a to aj finančné a právne;

8. zdôrazňuje, že je potrebné posilniť schopnosť miest a regiónov poskytovať aj v čase krízy služby, ktoré ľudia potrebujú. V tejto súvislosti je jedným z najdôležitejších prostriedkov posilnenie spoločnej bezpečnosti dodávok v celej Európe. Na tento účel je potrebné identifikovať kritické závislosti, vyrábať väčšinu základných výrobkov a poskytovať väčšinu základných služieb v Európe a zabezpečiť mechanizmy jednotného trhu, ktoré umožnia zvýšiť bezpečnosť dodávok surovín, materiálov a potravín. Je tiež potrebné posilniť kritickú infraštruktúru, aby sa zaručili životné podmienky v čase krízy;

Analýza zraniteľností v centre budúcej politiky súdržnosti

Index a hodnotiaci tabuľka na lepšie pochopenie a zohľadnenie rizík súvisiacich so zraniteľnosťami území a ich obyvateľstva

9. víta úsilie Spoločného výskumného centra (JRC) a jeho oddelenia pre riadenie rizík vypracovať „index“ zraniteľnosti⁽¹⁾, ktorý by zahŕňal environmentálny, územný, hospodársky a sociálny rozmer. Domnieva sa, že JRC by mal mať plnú politickú a finančnú podporu na to, aby mohol v tejto iniciatíve napredovať;

10. zdôrazňuje dôležitosť sociálneho rozmeru zraniteľnosti, na ktorý sa príliš často zabúda alebo ktorý je často prehliadaný, ale ktorý je kľúčovým prvkom odolnosti. Každá analýza zraniteľnosti by mala v plnej miere zahŕňať aj koncepcie prístupu k ľuďom, sociálnej pomoci a prístupu zraniteľných osôb k systému zdravotnej starostlivosti a sociálnym službám, ako aj preklenutie digitálnej priepasti a zlepšenie digitálnej prístupnosti. Poukazuje na to, že zraniteľnostiam sú vystavené menšiny, ženy, chudobné, staršie a zdravotne postihnuté osoby a ľudia s chronickými chorobami a že sociálna zraniteľnosť zohráva významnú úlohu v najvzdialenejších regiónoch a na ostrovných a izolovaných územiach, ktoré sú v prvej línii boja proti zmene klímy;

11. podporuje úsilie JRC o zlepšenie kvality údajov a „indexu“ zraniteľnosti, podporuje želanie zintenzívniť na tento účel spoluprácu medzi JRC, ostatnými generálnymi riaditeľstvami Komisie a členskými štátmi, potvrdzuje užitočnosť uplatňovania tohto indexu na všetkých územných úrovniach – NUTS 2, NUTS 3 a predovšetkým na miestnej úrovni – a opakuje svoju výzvu na zverejnenie prehľadu zraniteľností, ktorý by znázorňoval konkrétnu situáciu v každom regióne a meste; v tejto súvislosti odporúča členským štátom a územným samosprávam, aby investovali do posudzovania rizík, najmä z hľadiska zraniteľnosti, a aby zverejňovali jeho výsledky s cieľom posilniť kultúru prevencie rizík v Európskej únii;

12. upozorňuje na to, že je potrebné mať k dispozícii údaje, ktoré umožnia účinne zmapovať najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva, čo znamená zhromaždiť neagregované údaje a porovnať jednotlivé údaje s cieľom poukázať na konkrétnu situáciu (napr. chudobné ženy). Upozorňuje tiež na to, že sú potrebné aj údaje, ktoré umožnia odhaliť problémy s prístupom k službám;

13. sa domnieva, že namiesto snahy vypracovať dokonalý ukazovateľ by sa mal tento ukazovateľ prioritne otestovať ako nástroj pomoci pri prijímaní rozhodnutí. Víta skutočnosť, že viacero organizácií EÚ sa touto cestou vydalo a žiada, aby sa začal pilotný program združujúci mestá, samosprávne okresy a regióny, ktoré chcú experimentovať s používaním ukazovateľa zraniteľnosti, aby ho porovnali s miestnym vnímaním situácie a usmerňovali pomocou neho svoje politiky a investície;

14. navrhuje, aby JRC iniciovalo vytvorenie európskej platformy na výmenu informácií o komplexnom prístupe k zraniteľnostiam, predvídaní, pripravenosti a riadeniu rizík a kríz, do ktorej by boli zapojené európske inštitúcie, členské štáty, miestne a regionálne samosprávy a zainteresované strany; vytvorenie tejto platformy by mohlo vychádzať zo skúseností platforiem inteligentnej špecializácie a byť financované z programu Interreg Europe. Opierala by sa najmä o vedomostnú sieť Únie v oblasti civilnej ochrany⁽²⁾, ktorú treba tiež podporovať a rozvíjať;

15. je pripravený mobilizovať mestá, samosprávne okresy a regióny, aby sa zapojili do všetkých týchto iniciatív;

16. podporuje vytvorenie európskej siete občianskych hnutí a mimovládnych združení zapojených do prevencie a riadenia rizík a kríz a do prípravy spoločností na ich riešenie; vyzýva Komisiu, aby podporila túto iniciatívu a pomohla pri jej vytvorení. Je preto pripravený v spolupráci s vedomostnou sieťou Únie v oblasti civilnej ochrany prispieť k jej vytvoreniu tým, že každoročne v spolupráci s UNDRR a Európskou komisiou zorganizuje podujatie, na ktorom sa stretnú všetky zainteresované strany;

(1) <https://drmkc.jrc.ec.europa.eu/risk-data-hub/#/vulnerability-in-europe>.
Index zraniteľnosti umožňuje ísť ešte ďalej než práce, ktoré JRC realizuje v rámci „hodnotiacej tabuľky odolnosti“, ktorá predstavuje širší prístup k schopnostiam spoločností prispôbiť sa a predvídať (https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_sk).

(2) <https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/about-knowledge-network>.

Riešenie zraniteľností – nová priorita politiky súdržnosti

17. chcel by upozorniť na rozsah, v akom nedávne krízy ukázali, že zraniteľnosti území a obyvateľstva sa môžu premietnuť do hlbokých a nových nerovností v oblasti zdravia a dobrých životných podmienok. Potvrďuje preto, že riešenie sociálnych a územných zraniteľností by sa malo stať politickou prioritou politiky súdržnosti. Znamenalo by to posilnenie sociálneho rozmeru politiky súdržnosti nad rámec zamestnanosti a odbornej prípravy zameraním sa na otázky začlenenia a prístupu k zdravotníckym a sociálnym službám. To by navyše umožnilo priblížiť politiku súdržnosti občanom;

18. sa domnieva, že vypracovanie „indexu“ a hodnotiacej tabuľky územných zraniteľností je nevyhnutné na začatie politickej diskusie o možných odpovediach na ne v rámci politiky súdržnosti, ktorá by mala vo všetkých svojich zložkách zohľadňovať aj údaje na úrovni NUTS 3, aby sa zabezpečil cielenejší, jasnejší a účinnejší prístup;

19. je naďalej opatrný, pokiaľ ide o používanie indexu zraniteľnosti ako nástroja pri rozhodovaní o rozdelení finančných prostriedkov politiky súdržnosti. Zdôrazňuje však, že je potrebné posilniť úlohu politiky súdržnosti v najzraniteľnejších regiónoch;

20. navrhuje, aby sa odolnosť voči krízam a riešenie sociálnych a územných zraniteľností stali programovou prioritou politiky súdržnosti a aby sa zaviedlo doplnkové financovanie pre obzvlášť zraniteľné regióny a samosprávne okresy, ktoré sa rozhodnú pre veľmi silnú aktiváciu politiky súdržnosti na tento účel;

21. sa však domnieva, že hoci politika súdržnosti môže a mala by byť nástrojom spoločenskej pripravenosti, nemôže slúžiť na nápravu škôd spôsobených veľkými katastrofami. Zastáva tiež názor, že nový nástroj – rezerva na solidaritu a núdzovú pomoc – sa stále zameriava skôr na okamžitú reakciu na katastrofy a pandémie než na riešenie ich následkov. Žiada preto, aby sa zväzilo vytvorenie stáleho intervenčného mechanizmu na nápravu vážnych škôd spôsobených katastrofami na danom území;

22. navrhuje podporovať v rámci európskych programov financovania, ako sú Interreg, Horizont Európa alebo Erasmus +, vznik projektov medziregionálnej spolupráce, ktoré by sa museli navrhnuť v súlade so zemepisnou situáciou jednotlivých území a môže sa do nich zahrnúť aj spolupráca s tretími krajinami. Tieto projekty by sa zamerali na zabezpečenie odolnosti voči krízam a riešenia zraniteľností, najmä pokiaľ ide o cezhraničný prístup k rizikám a krízam, ktorý je silným nástrojom pri zblížovaní rôznych postupov členských štátov v konkrétnych otázkach. Z tohto dôvodu sú pravdepodobne nevyhnutné osobitná zložka programu Interreg a nástroj, ako je EZÚS;

23. uznáva, že nástroje na úrovni Európskej únie sa ukázali ako veľmi užitočné, ale domnieva sa, že na riešenie právnych a administratívnych výziev, ktoré existujú pri cezhraničnej spolupráci, možno urobiť viac. Ak by sa odstránili prekážky, na ktoré naráža cezhraničná spolupráca, zaistila by sa ňou aj väčšia európska solidarita. V tejto súvislosti vyzýva Európsku komisiu, aby znovu iniciovala prijatie európskeho cezhraničného mechanizmu (ECBM);

Od riadenia rizík k spoločnej kultúre prevencie rizík: pripraviť Európu a jej územia na krízy a katastrofy

24. konštatuje, že od vypuknutia krízy spôsobenej ochorením COVID-19 sa počet politických opatrení EÚ v oblasti civilnej ochrany a verejného zdravia znásobil. Objavilo sa viacero iniciatív ako napr. rescEU a Európsky Úrad pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA). Európska reakcia na vojnu na Ukrajine viedla k všeobecnej pomoci obyvateľstvu, ktorá poukázala na ľudský a sociálny rozmer krízového riadenia. okrem potreby krízového riadenia, ktorá je stále veľmi aktuálna, VR dúfa, že odteraz sa bude uprednostňovať spoločenská pripravenosť, t. j. predchádzanie rizikám, pripravenosť na krízy a šírenie spoločnej kultúry prevencie rizík a kríz v Európe;

25. zdôrazňuje dôležitú úlohu Koordinačného centra pre reakcie na núdzové situácie ako ústredného bodu pri koordinácii európskych reakcií na krízy, najmä v súvislosti s vojnou na Ukrajine alebo so zemetrasením v Turecku. Riadenie týchto kríz poukázalo na ľudský a sociálny rozmer krízového riadenia. Európsky výbor regiónov preto žiada, aby sa okrem potreby krízového riadenia, ktorá ostáva veľmi aktuálna, odteraz uprednostňovala aj spoločenská pripravenosť, t. j. predchádzanie rizikám, pripravenosť na krízy a šírenie spoločnej kultúry prevencie rizík a kríz v Európe;

Ciele Európskej únie týkajúce sa odolnosti voči katastrofám

26. víta skutočnosť, že Komisia uverejnila odporúčanie a oznámenie o cieľoch EÚ týkajúcich sa odolnosti voči katastrofám, súhlasí s ich všeobecnými zásadami, ktoré zohľadňujú mnohé návrhy predložené v predchádzajúcich stanoviskách, víta skutočnosť, že sa lepšie zohľadňujú miestne a regionálne situácie, a zdôrazňuje význam ich hlavných iniciatív; je presvedčený, že hoci tento rámec nie je záväzný, umožní posilniť zblížovanie postupov v rôznych členských štátoch, a tým aj kvalitu pripravenosti na krízy; žela si, aby bol úzko zapojený do fóra pre civilnú ochranu, ktoré sa bude konať v roku 2024 a poskytne príležitosť na prvé zhodnotenie a prispôsobenie týchto cieľov;

27. nabáda regióny, aby využili nové príležitosti a zúčastnili sa na iniciatívach a financovaní projektov, najmä v rámci cieľa 2 „Príprava“ a hlavnej iniciatívy „preparEU“. Má v úmysle prispieť k väčšiemu zapojeniu miestnych a regionálnych samospráv do vedomostnej siete Únie v oblasti civilnej ochrany;

28. vyjadruje však poľutovanie nad tým, že tieto dokumenty sú súčasťou iba samotného mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany a neprinášajú holistickejší pohľad na otázku zraniteľnosti a odolnosti Európy a jej miest a regiónov voči krízam;

29. víta zavedenie záťažových testov odolnosti centier pohotovostných operácií, ale žiada, aby sa tieto testy rozšírili tak, aby zahŕňali národné, regionálne a miestne systémy varovania a krízového riadenia, a navrhuje, aby sa v týchto záťažových testoch lepšie zohľadnili všetky faktory zraniteľnosti, a to najmä sociálne a územné faktory;

30. nabáda regióny/miestne samosprávy, aby sa zapojili do záťažových testov scenárov, ktoré zodpovedajú situácii v oblasti rizika v miestnom/regionálnom kontexte. Mohli by sa podporovať aj miestne/regionálne atlasy rizík a opatrenia zamerané na informovanosť verejnosti o rizikách a pripravenosť na ne, ako aj činnosti v súvislosti s nadchádzajúcim mesiacom pripravenosti EÚ na krízy navrhnutým v oznámení o cieľoch EÚ týkajúcich sa odolnosti voči katastrofám;

Budovanie spoločnej kultúry prevencie rizík a kríz v rámci spoločenstva miestnych, národných a európskych činiteľov s rozhodovacou právomocou

31. konštatuje, že väčšina aktérov, s ktorými sa uskutočnili stretnutia, si žela vytvorenie európskeho strategického rámca pre riziká a krízy s cieľom umožniť rozvoj systémového a koordinovaného prístupu, ktorý v súčasnosti podľa nich chýba, a že mnohí z nich uviedli možnosť vytvorenia GR pre riziká a krízy, ktoré by pokrývalo pripravenosť spoločností, prevenciu a riadenie rizík a kríz vyplývajúcich z našich zraniteľností;

32. potvrdzuje, že hlavnou výzvou v súvislosti s rizikami a krízami je zmeniť zmýšľanie činiteľov s rozhodovacou právomocou a politické rozhodovacie procesy. Prevažná väčšina rozhodujúcich činiteľov nie je vyškolená v oblasti predvídania a riadenia kríz a výziev v oblasti odolnosti. Počet nástrojov zameraných na riadenie jasne identifikovaného rizika sa zvýšil, čo videlo k fragmentácii verejných politík na úkor komplexného pohľadu zameraného na odolnosť, analýzu sociálnych a územných zraniteľností a pripravenosť na riešenie neznámych rizík. Na základe zásady spoločenskej pripravenosti by sa mala šíriť nová kolektívna kultúra prevencie rizík a kríz;

33. navrhuje preto vytvoriť európsku školu prevencie rizík a kríz, ktorá by tvorcom politík a osobám zodpovedným za operácie poskytla možnosti odbornej prípravy, vypracovala profesijné rámce a akreditačný systém umožňujúce vznik súdržných odborných komunít a uľahčenie mobility a vzájomné uznávanie, podporila nepretržitú odbornú prípravu, rozvíjala siete a činnosti na výmenu poznatkov a skúseností, organizovala semináre o spätnej väzbe a navrhovaní inováčných operačných stratégií a reakcií;

34. poukazuje na to, že hoci globálne krízy môžu nastať aj mimo územia Európy, ich dôsledky môžu postihnúť ktorýkoľvek členský štát, napríklad v podobe utečeneckej krízy alebo ťažkostí v prístupe k základným výrobkom. Treba prijať kroky na posilnenie schopnosti predvídať globálne krízy a predchádzať im prostredníctvom spoločných opatrení, a to aj mimo Európskej únie;

35. sa domnieva, že je v záujme Európy, aby v snahe obmedziť vystavenie Únie riziku konala tam, kde sa objavujú nové riziká. Príslušné orgány v rámci EÚ musia mať možnosť spolupracovať s mnohými organizáciami, s ktorými má už VR partnerské vzťahy (na medzinárodnej úrovni najmä Úrad Organizácie Spojených národov pre znižovanie rizika katastrof – UNDRR, jej platforma pre Európu a Strednú Áziu a iniciatíva Udržateľné mestá do roku 2030), a zúčastňovať sa na zásahoch mimo EÚ v spolupráci s dotknutými krajinami, hneď ako sa takéto riziká zistia, a vynakladať na to značné zdroje. Táto spolupráca musí prebiehať aj v prípravnej fáze a musí sa týkať najmä opatrení zameraných na prevenciu,

znižovanie zraniteľnosti a prípravu spoločnosti na krízy. Na tento účel by existujúce mechanizmy a fóra zainteresovaných strán, ako je vedomostná sieť Únie oblasti civilnej ochrany, mali posilniť partnerstvá s aktérmi občianskej spoločnosti a miestnymi mimovládnyimi organizáciami;

Odolné a predvídajúce spoločnosti v záujme lepšieho riešenia rizík a kríz

36. sa domnieva, že jedným zo základov odolnosti je schopnosť občanov zmobilizovať sa s cieľom zvládnuť prvé hodiny krízy, kým nepríde pomoc. Zahŕňa to predchádzajúcu odbornú prípravu každého občana, prípravu každej domácnosti a lokálne postupy solidarity. Európska únia by preto mala prijať „72-hodinovú stratégiu riešenia kríz“ prispôbenú miestnym podmienkam a s prihliadnutím na špecifiká každej krajiny a každého regiónu, vychádzajúc najmä zo skúseností získaných z krajín ako Japonsko alebo Spojené štáty;

37. opakuje dve silné presvedčenia: najlepším spôsobom, ako zmeniť myslenie, je formovať deti a mladých ľudí a najdôležitejšími faktormi odolnosti spoločností sú silné zapojenie občanov, intenzívna činnosť združení a vysoká angažovanosť dobrovoľníkov. V tejto súvislosti VR navrhuje doplniť ciele EÚ týkajúce sa odolnosti voči katastrofám o tri nové hlavné iniciatívy:

- všeobecné zavedenie tvorivých dielní venovaných otázkam rizík (*risk factories*)⁽³⁾ a prispôbených miestnym a regionálnym rámcovým podmienkam tak, ako to už bolo odskúšané vo viacerých krajinách, s cieľom naučiť všetky malé deti vo veku 6 – 10 rokov, aké otázky si položiť a čo robiť, aby sa pripravili na riziká a riešili ich,
- vytvorenie európskeho rámca pre odbornú prípravu v oblasti prvých reakcií a prvej pomoci poskytujúceho v každej krajine odbornú prípravu, ktorá by sa dala preniesť a využiť aj v inej krajine a ktorú by všetci mladí ľudia mohli získať pred dovŕšením veku 20 rokov,
- európska kampaň na podporu dobrovoľnej občianskej angažovanosti tak v dobrovoľníckych zboroch, ako aj v mimovládnych organizáciách,

38. žiada tiež, aby sa upustilo od pravdepodobnostných prístupov k rizikám, ktoré systematicky podceňujú veľmi významné riziká, ako to bolo v prípade epidémií. Žiada, aby sa opatrenia neobmedzovali iba na akčné plány riadenia známych a pravdepodobných environmentálnych a priemyselných rizík, ale naopak, aby sa v každom meste, samosprávnom okrese a regióne bez výnimky zaviedla stratégia odolnosti a miestna mobilizačná platforma na organizovanie miestnych tímov odolnosti a prípravu spoločností na krízy s osobitným dôrazom na pomoc najzraniteľnejším skupinám obyvateľstva. Tieto miestne platformy odolnosti by sa mali opierať o mobilizáciu občanov, podporovať medzidisciplinárnosť, uľahčovať výmenu údajov a ich interoperabilitu, podporovať spoluprácu vrátane cezhraničnej, zefektívniť proces reakcie na krízy a posilniť kapacity odolnosti voči krízam;

39. vyzýva, aby sa prijali dôrazné opatrenia s cieľom odstrániť digitálnu chudobu, ktorá v kontexte krízy predstavuje dodatočné riziko, pretože značná časť obyvateľstva zostane bez prístupu k základným informáciám a službám. Zdôrazňuje, že v mestách a regiónoch je potrebné vytvoriť sieť fyzických miest čo najbližšie k obyvateľom, ktoré budú fungovať v prípade krízy a prostredníctvom ktorých budú mať obyvatelia prístup k informáciám, pomoci a ľudskej podpore;

System rescEU a systémy koordinácie reakcie na núdzové situácie

40. podporuje všetky európske finančné investície na posilnenie systému rescEU s cieľom nielen zvýšiť schopnosť EÚ rýchlo, komplexne a autonómne reagovať, ale aj posilniť jej úlohu pri riadení rizík a katastrof;

41. víta iniciatívu ERCC 2.0, ktorej cieľom je posilniť schopnosť predvídať, predpovedať a pripravovať sa na medziodvetvové udalosti v celej EÚ a ďalej zlepšovať systémy včasného varovania a investovať do nich, aby sa zabezpečilo, že poskytovanie včasných informácií a zvyšovanie povedomia sa stane skutočnosťou. Európsky výbor regiónov uznáva prácu, ktorú v tejto oblasti vykonala Európska komisia v súlade so svojím mandátom v oblasti systémov včasného varovania v rámci právnych predpisov týkajúcich sa mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany s cieľom vytvoriť cezhraničné systémy odhaľovania, informovania a varovania, ako sú EFAS (Európsky systém varovania pred povodňami), EFFIS (Európsky informačný systém o lesných požiaroch) a EDO (Európske stredisko pre monitorovanie sucha);

⁽³⁾ Napr. v Škótsku: <http://www.safercommunitiescotland.org/wp-content/uploads/the-risk-factory.pdf>; v Holandsku: <https://www.riskfactorymwb.nl/over-ons/>.

Úrad HERA a európska zdravotná únia

42. vyjadruje podporu Úradu pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie a opatreniam, ktoré prijal v uplynulom roku, najmä s cieľom identifikovať zdravotné riziká, stanoviť scenáre riadenia a zdravotnícke protipatrenia, posilniť hodnotové reťazce a kapacitu na výrobu tovaru a služieb, ktoré potrebujeme v Európe. Pripomína, že úradu HERA sa musí v nadchádzajúcich rokoch pravidelne a nepretržite poskytovať politická a finančná podpora, ak si má účinne plniť svoje úlohy;
43. uznáva, že je ťažké vyhodnotiť činnosť úradu HERA po jednom roku fungovania, opakuje však svoju výzvu na lepšie zapojenie Európskeho parlamentu, miest a regiónov a zainteresovaných strán zastupujúcich občiansku spoločnosť do orgánov tohto úradu, najmä do jeho fóra;
44. víta zavedenie nových prístupov typu „jedno zdravie“, ktoré umožnia odstrániť prekážky v oblasti zdravia ľudí, zvierat a dobrého stavu životného prostredia a začať politiky v oblasti zdravia do konzistentného prístupu k udržateľnému rozvoju;
45. opätovne dôrazne upozorňuje Komisiu a Radu na nedostatočné úsilie vynaložené na posilnenie výroby produktov a liekov v Európe, ktoré potrebujeme na riešenie zdravotných kríz, a na praktiky verejných obstarávateľov, ktorí napriek ponaučeniam z krízy spôsobenej koronavírusom v mnohých krajinách uprednostňujú nízke ceny na úkor výroby v Európe;
46. navrhuje, aby sa odolnosť systémov zdravotnej starostlivosti vrátane komunitnej zdravotnej starostlivosti a nemocníc preskúmala v kontexte európskej zdravotnej únie so zapojením členských štátov a príslušných miestnych a regionálnych samospráv. To zahŕňa zabezpečenie kontinuity starostlivosti v čase krízy vďaka dostatočným už existujúcim alebo dočasným prijímacím kapacitám. Žiada preto, aby sa začali realizovať štúdie v snahe posúdiť dôsledky odkladu alebo prerušenia starostlivosti v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19, najmä pokiaľ ide o rakovinu, chronické ochorenia a duševné zdravie;
47. vyzýva na dôkladnejšiu diskusiu o tom, ako sa môžu použiť zdravotné údaje s cieľom identifikovať skupiny obyvateľstva, ktoré sú voči krízam najzraniteľnejšie, a uľahčiť tak sociálnu pomoc týmto skupinám a kontinuitu ich zdravotnej starostlivosti. Hoci si VR uvedomuje etické a operačné výzvy, podporuje vytvorenie „európskeho priestoru pre zdravotné údaje“, ktorý by umožnil zhromažďovať údaje, zlepšovať ich kvalitu a sprístupňovať ich miestnym verejným službám. Upozorňuje na riziko, že o celých segmentoch obyvateľstva chýbajú zdravotné údaje z dôvodu ich vylúčenia alebo digitálnej priepasti;

Prierezový prístup k zraniteľnosti, pripravenosti na krízy a ku krízovému riadeniu

48. navrhuje, aby sa prihliadalo na index a hodnotiacu tabuľku zraniteľností s cieľom usmerňovať vývoj v rôznych politikách EÚ nad rámec politiky súdržnosti (ako napríklad v spoločnej poľnohospodárskej politike, politike v oblasti výskumu a inovácií alebo európskej zdravotnej únie). V záujme splnenia tejto úlohy by mohla byť obzvlášť užitočná pracovná skupina zložená zo zástupcov generálnych riaditeľstiev v rámci Komisie;
49. podporuje prístup založený na odolnosti už v štádiu návrhu (*resilience by design*), ktorý by umožňoval zahrnutie vplyvov v oblasti odolnosti a zraniteľnosti už od prvých fáz tvorby verejnej politiky, predpisov a akčných plánov, hlavných investičných programov, veľkej infraštruktúry atď.;
50. sa domnieva, že verejné obstarávanie zohráva významnú úlohu pri zavádzaní inovácií, experimentovaní s novými prístupmi založenými na miestnej solidarite a posilňovaní odolnosti lokálnej infraštruktúry a zariadení;
51. zasadzuje sa za vytvorenie „misie“ v rámci programu Horizont Európa týkajúcej sa odolnosti voči rizikám a krízam (riadenie, pripravenosť, spoločná kultúra, zraniteľnosť), ktorá by dopĺňala výskumný klaster „Civilná bezpečnosť pre spoločnosť“, ktorý sa naďalej zameriava na vývoj metód a technológií, aby sa z neho stalo živé laboratórium pre inovácie a mobilizáciu vychádzajúce z reálnej situácie miest a regiónov.

V Bruseli 24. mája 2023

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Vasco ALVES CORDEIRO

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Preskúmanie viacročného finančného rámca v polovici trvania: regionálne a miestne hľadisko

(2023/C 257/03)

Spravodajca: Thomas HABERMANN (DE/EELS), predseda okresu Rhön-Grabfeld

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

1. konštatuje, že ruská útočná vojna na Ukrajine a pokračujúca okupácia ukrajinských území v rozpore s medzinárodným právom spôsobujú nielen obrovské škody a utrpenie na mieste, ale majú aj citeľné dôsledky na Európsku úniu, jej členské štáty a miestne a regionálne samosprávy vo vidieckych aj mestských oblastiach;
2. ďalej konštatuje, že Európska únia sa ešte úplne nezotavila z pandémie COVID-19, ktorá sama o sebe priniesla finančnú záťaž, najmä pre miestne a regionálne samosprávy;
3. poukazuje na to, že súčasný viacročný finančný rámec (VFR) bol vytvorený pred začatím vojny na Ukrajine, prepuknutím pandémie koronavírusu a vysokým nárastom cien energií a inflácie. Dva roky po jeho prijatí je jasné, že tento rámec nie je vhodný v kontexte aktuálnych kríz;
4. v tejto súvislosti víta skutočnosť, že medziinštitucionálna dohoda pripojená k viacročnému finančnému rámcu zaväzuje Európsku komisiu, aby predložila preskúmanie VFR v polovici trvania, a požaduje komplexné posúdenie jeho rozsahu vrátane jeho fungovania, rozpočtových stropov a opatrení flexibility;
5. zdôrazňuje význam horizontálnych zásad, ktoré sú základom VFR a všetkých súvisiacich politík EÚ, najmä pokiaľ ide o plnenie cieľov Únie v oblasti klímy a biodiverzity a podporu rodovej rovnosti. Trvá na tom, že revízia musí zachovať tieto zásady ako základ VFR a splniť záväzok Únie zabezpečiť spravodlivú, odolnú, udržateľnú a sociálne spravodlivú obnovu pre všetkých vrátane vykonávania revidovaného rámca pre ciele Únie v oblasti klímy, energetiky a životného prostredia do roku 2030 v záujme dosiahnutia klimatickej neutrality EÚ do roku 2050;
6. zdôrazňuje, že podoba VFR má významný vplyv na vývoj v miestnych a regionálnych samosprávach a že veľká časť európskych fondov sa využíva priamo na posilnenie miestnych a regionálnych samospráv;
7. pripomína význam politiky súdržnosti EÚ pre dosiahnutie hospodárskej, územnej a sociálnej súdržnosti vo všetkých regiónoch. Bez tohto kľúčového piliera európskej podpory by bol ohrozený úspech európskeho jednotného trhu. Zaväzuje sa pracovať v Združení pre súdržnosť, aby sa v budúcom VFR zaručila silná a zlepšená politika súdržnosti, ktorá bude naďalej zohrávať ústrednú úlohu v Európe;
8. konštatuje, že nízke miery čerpania prostriedkov z kohéznych fondov EÚ v niektorých krajinách sú spôsobené najmä neskorým schválením programov a skutočnosťou, že rozličné programy podpory EÚ majú odlišné pravidlá a lehoty na viazanie prostriedkov a platby sa uskutočňujú paralelne (napr.: Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, ReactEU, Fond na spravodlivú transformáciu (FST), štrukturálne a investičné fondy), ako aj tým, že lehoty na plánovanie a realizáciu dodatočne umožnených krízových intervenčných opatrení sú príliš krátke. Požaduje preto zosúladenie pravidiel rôznych fondov zdieľaného riadenia podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach a zdôrazňuje, že súčasné nízke miery čerpania v niektorých programoch nemôžu byť vnímané ako dôvod na krátenie prostriedkov vyčlenených na súdržnosť;

VFR, ktorý podporuje investície na miestnej a regionálnej úrovni

9. zdôrazňuje, že vysoká inflácia, náklady na starostlivosť o utečencov a na ich ubytovanie a integráciu, ako aj prudký nárast nákladov na energiu predstavujú veľkú výzvu aj pre miestne a regionálne samosprávy. Ani v hospodársky silnejších členských štátoch už miestne a regionálne samosprávy často nedokážu realizovať potrebné investície bez pomoci. Okrem toho nedostatok surovín a kvalifikovanej pracovnej sily a nestabilné dodávateľské reťazce predstavujú ďalšie výzvy, ktoré ohrozujú hospodársku stabilitu v Európe;

10. upozorňuje, že viac než polovica prostriedkov FST pochádza z nástroja NextGenerationEU a možno ich využiť len v skrátenej lehote do roku 2023. So znepokojením konštatuje, že z tohto dôvodu sa na celkom nový FST bude v počiatočných rokoch vyvíjať obrovský investičný tlak, ktorý v prípade etablovaných fondov politiky súdržnosti neexistuje. Žiada o predĺženie lehoty na investovanie prostriedkov FST z nástroja NextGenerationEU (napr. predĺžením lehoty viazanosti prostriedkov), aby sa neohrozili finančné toky a zabezpečilo, že sa prostriedky FST plne využijú na účinné a udržateľné projekty v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody;

11. poukazuje tiež na skutočnosť, že predpokladom realizácie veľkej časti plánov na dosiahnutie spoločných európskych cieľov sú značné investície na miestnej a regionálnej úrovni, čo má priamy vplyv na rozpočty na nižšej než celoštátnej úrovni. To sa vzťahuje okrem iného, avšak nie výlučne, na digitálne ciele EÚ a na Európsku zelenú dohodu alebo balík Fit for 55, ktorý si vyžaduje viac ako polovicu potrebných investícií na miestnej a regionálnej úrovni;

12. vyzýva na už dávno oneskorené ukončenie škodlivých dotácií a na súlad medzi všetkými fondmi a programami EÚ vo VFR na obdobie po roku 2027; trvá na tom, že projekty a programy, ktoré nie sú v súlade s cieľom obmedziť globálne otepľovanie na menej ako 1,5 °C alebo s cieľom zastaviť a zvrátiť stratu biodiverzity, by nemali byť oprávnené na podporu v budúcom VFR;

13. upozorňuje, že miestne a regionálne samosprávy sú často preťažené svojimi existujúcimi investičnými povinnosťami v dôsledku zlej rozpočtovej situácie v mnohých oblastiach, a obáva sa, že celkové znižovanie verejných investícií vážne ohrozí dosiahnutie celoeurópskych cieľov (ako sú ciele Európskej zelenej dohody) a nepriaznivo ovplyvní blahobyt občanov a celkový hospodársky potenciál regiónov a obcí v EÚ;

14. sa preto domnieva, že v tomto kontexte nie je vhodné posilniť samotný VFR bez toho, aby sa zároveň posilnila investičná kapacita miestnych a regionálnych samospráv. V tejto súvislosti tiež považuje za dôležité podporovať stratégie územného rozvoja (miestny rozvoj vedený komunitou/integrované územné investície), v prípade potreby aj záväznosťou použitia, a to s cieľom zapojiť do plánovania, konzultácií, využívania a správy finančných prostriedkov tie úrovne riadenia, ktoré sú najbližšie k občanom;

15. konštatuje, že hoci európske fondy môžu významne prispieť k podpore orgánov na nižšej ako celoštátnej úrovni, nebudú stačiť na to, aby umožnili potrebné investície na miestnej a regionálnej úrovni na realizáciu európskych plánov;

16. v tejto súvislosti poukazuje na to, že vo väčšine členských štátov neexistujú mechanizmy, ktorými by orgány vyššej úrovne verejnej správy automaticky miestnym a regionálnym samosprávam kompenzovali náklady na plnenie európskych cieľov;

17. sa domnieva, že silnú, konkurencieschopnú a udržateľnú Európsku úniu možno dosiahnuť len vtedy, ak budú mať rozpočty všetkých úrovní verejnej správy dostatočné, vzájomne prepojené a doplnkové zdroje, a preto požaduje riadne preskúmanie VFR, pri ktorom sa zohľadnia nové výzvy a naplánujú ďalšie zdroje na ich zvládnutie;

18. sa domnieva, že v prípade nových legislatívnych návrhov EÚ by Komisia mala odhadnúť, aké vysoké budú náklady na ich vykonávanie na príslušnej úrovni, zohľadniť, či na národnej úrovni existujú kompenzačné mechanizmy a určiť, v akom rozsahu možno k pokrytiu týchto nákladov prispieť prostriedkami z VFR. Zároveň žiada Komisiu a členské štáty, aby v prípade investičnej medzery zabezpečili, že budú dostupné dostatočné prostriedky na kompenzáciu výdavkov, a zaručili tak celoplošný a koherentný rozvoj;

19. vyzýva Európsku komisiu, aby v záujme vyhodnotenia týchto aspektov pred vypracovaním cieľov vykonala komplexné posúdenie územného vplyvu, ktoré by malo zahŕňať členské štáty aj regionálne centrá;

20. zdôrazňuje, že v 8. správe o súdržnosti sa vyzýva na posilnenie posúdení územného vplyvu a overovania vplyvov na vidieckej oblasti, aby sa lepšie zohľadnili potreby a špecifiká rôznych území EÚ, a v tejto súvislosti odkazuje na stanovisko VR na tému *Nenarušiť súdržnosť – prierezová zásada prispievajúca k súdržnosti ako celkovému cieľu a hodnote EÚ* ⁽¹⁾; vyzýva rozpočtový orgán, aby využil revíziu VFR na doplnenie finančných prostriedkov na financovanie týchto posúdení územného vplyvu;

VFR, ktorý posilní Európsku úniu a zvýši jej odolnosť

21. konštatuje, že v uplynulých rokoch boli možnosti Európskej únie reagovať v prípade krízy obmedzené z dôvodu zdĺhavých diskusií o rozpočte, financovania nových opatrení a nedostatočných nástrojov rozpočtovej flexibility, a zdôrazňuje svoje presvedčenie, že preskúmanie VFR v polovici trvania bolo dohodnuté s cieľom prispôsobiť sa nepredvídateľným novým výzvam;

22. sa domnieva, že viacročný finančný rámec už nie je aktuálny a je potrebné ho revidovať.

23. poukazuje na to, že VFR a vlastné zdroje sú navzájom prepojené, a dôrazne žiada Radu a Komisiu, aby dodržiavali plán na zavedenie nových vlastných zdrojov v zmysle právne záväznej medziinštitucionálnej dohody podpísanej v decembri 2020, ktorý je potrebný prinajmenšom na pokrytie splácania nástroja NextGenerationEU;

24. víta skutočnosť, že Európska komisia v roku 2023 predloží návrhy týkajúce sa ďalších vlastných zdrojov. Zdôrazňuje, že tieto nové príjmy by do rozpočtu EÚ mali plynúť ako príjmy bez účelového viazania a nemali by slúžiť len na refinancovanie dlhu v rámci nástroja NextGenerationEU, ale v dlhodobom horizonte v zmysle článku 174 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) aj na posilnenie schopnosti EÚ, členských štátov a miestnych a regionálnych samospráv reagovať na krízy. Okrem toho by v rámci požiadaviek primárnej legislatívy a s úplným zohľadnením právomocí členských štátov mali pomôcť pri riešení naliehavých problémov s opatreniami v ekonomickom prostredí, ktoré sa vyznačuje infláciou a vysokými cenami energií, a zmenšiť závislosť EÚ od zdrojov vychádzajúcich z HND. Pri reforme systému vlastných zdrojov by sa mali v posúdení územného vplyvu zhodnotiť účinky na obce, mestá a regióny, v plnom rozsahu by sa mali zohľadniť príslušné ustanovenia Zmluvy o EÚ a ďalej by sa mala obmedziť závislosť od doterajších vlastných zdrojov vychádzajúcich z HND;

25. poukazuje na to, že pred výberom nových vlastných zdrojov by sa mal preskúmať ich vplyv na miestne a regionálne samosprávy, podniky a domácnosti v EÚ. Predovšetkým je potrebné zohľadniť existujúce systémy zdaňovania na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, aby sa zabránilo konkurencii medzi európskou a národnou, regionálnou alebo miestnou úrovňou alebo dokonca dvojitému zdaňovaniu. V tejto súvislosti výbor odkazuje aj na stanovisko VR na tému *Nová generácia vlastných zdrojov pre rozpočet EÚ* ⁽²⁾;

26. opakuje svoju výzvu uvedenú v stanovisku na tému *Fungovanie systému obchodovania s emisiami (ETS) a mechanizmu uhlíkovej kompenzácie na hraniciach (CBAM) v záujme miest a regiónov* ⁽³⁾, aby sa časť nových príjmov pridelila priamo úrovni zodpovednej za plnenie súvisiacich európskych cieľov;

27. sa domnieva, že VFR by mal prispieť k decentralizácii posilnením odolnosti a investičných kapacít miestnych a regionálnych samospráv v praxi. Združovanie kapacít na európskej úrovni nesmie byť na úkor odolnosti voči krízam a reakcieschopnosti orgánov na nižšej ako celoštátnej úrovni;

28. dôrazne žiada Európsku komisiu, aby vypracovala analýzu možných modelov zapojenia do rokovania, rozdeľovania, programovania a využívania prostriedkov politiky súdržnosti (najmä fondov podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach a EPFRV) s cieľom optimalizovať účasť regionálnych a miestnych samospráv v celom spravovaní európskych fondov v rokoch 2028 – 2034 a využiť pri spomenutej analýze skúsenosti získané z prvej polovice obdobia uplatňovania VFR;

29. navrhuje, aby sa vo VFR vytvorila centrálna a rozsiahla rezerva na reakciu na krízy, ktorá by sa v prípade, že sa do skončenia rozpočtového obdobia na tento účel nevyčerpá, mala v rámci príslušného fondu použiť na zlepšenie predchádzania krízam na miestnej a regionálnej úrovni. Zároveň by sa mali predĺžiť lehoty na realizáciu už naplánovaných opatrení;

⁽¹⁾ COTER-VII/026 (pozri stranu 16 tohto úradného vestníka).

⁽²⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Nová generácia vlastných zdrojov pre rozpočet EÚ (Ú. v. EÚ C 79, 2.3.2023, s. 99).

⁽³⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Fungovanie systému obchodovania s emisiami (ETS) a mechanizmu uhlíkovej kompenzácie na hraniciach (CBAM) v záujme miest a regiónov (Ú. v. EÚ C 301, 5.8.2022, s. 116).

30. pripomína, že obnova Ukrajiny je pre Európu nevyhnutnosťou a morálnou povinnosťou a bude si vyžadovať celoeurópsku koordináciu priamych podporných opatrení členských štátov a dodatočné zdroje nad rámec súčasného viacročného finančného rámca EÚ⁽⁴⁾, ktoré by sa okrem iného mohli zabezpečiť ďalším rozvojom mechanizmu multiagentúrnej platformy na koordináciu darcov pre Ukrajinu podporovaného Komisiou. Stratégia obnovy by mala čo najviac vychádzať z postupov politiky súdržnosti EÚ, aby sa Ukrajina čo najlepšie pripravila na vstup do EÚ a prijatie právnych predpisov EÚ;

VFR, z ktorého sa vhodným spôsobom financuje vykonávanie európskych politík

31. konštatuje, že Európska komisia v minulosti pravidelne navrhovala nové opatrenia, a pokiaľ ide o financovanie, všeobecne odkazovala na regionálnu politiku alebo Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bez toho, aby si overila, či sú v praxi na financovanie opatrení na základe programov alebo plánov k dispozícii finančné zdroje;

32. v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nové úlohy pre Európsku úniu si vyžadujú aj nové zdroje, a víta prijatie medziinštitucionálnej dohody Európskeho parlamentu, Rady a Komisie o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov. Okrem toho od Európskej komisie požaduje, aby v kontexte nových európskych politík zvažila, či sú na tento účel vo viacročnom finančnom rámci k dispozícii finančné prostriedky a či sa môžu použiť vo všetkých členských štátoch na realizáciu cieľov. Pokiaľ ide o fondy regionálnej politiky, malo by sa starostlivo zvažiť, či existujúce finančné prostriedky už boli viazané inde alebo či si ich použitie vyžaduje úpravu operačných programov;

33. žiada, aby sa VFR zosúladiť s politickými opatreniami EÚ a obsahoval potrebné finančné prostriedky na ich vykonávanie, a zdôrazňuje, že jeho preskúmanie by sa malo využiť na odstránenie nedostatkov súčasného viacročného rozpočtu;

34. zdôrazňuje, že Európska komisia musí zabezpečiť, aby Únia plnila svoje medzinárodné záväzky v oblasti klímy z finančného hľadiska a v súlade s prijatými záväzkami poskytovala finančné prostriedky na medzinárodné financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy, a najmä poskytovala finančné prostriedky na fond na krytie strát a škôd, ktorý bol dohodnutý na konferencii COP27, a príslušné programy v rámci Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) – Globálna Európa;

35. poukazuje na to, že je už od svojho vzniku pred takmer 30 rokmi nedostatočne financovaný v porovnaní s inštitúciami EÚ, ktoré majú podobné úlohy pridelené podľa primárneho práva⁽⁵⁾. Napriek tomu účinne podporil lepšiu právnu reguláciu a opatrenia na posudzovanie územného vplyvu a posilnil európsku demokraciu prostredníctvom volených miestnych a regionálnych zástupcov;

36. pripomína, že jeho inštitucionálny rozpočet na rok 2022 predstavoval v rozpočte EÚ menej ako 1 % rozpočtového riadku 7 „Európska verejná správa“⁽⁶⁾ a že investície do VR slúžia na plnenie politických priorít EÚ, pričom treba mať na pamäti, že 70 % cieľov EÚ sa plní na miestnej a regionálnej úrovni a že miestne a regionálne samosprávy sú zodpovedné v priemere za polovicu verejných investícií, jednu tretinu verejných výdavkov a štvrtinu daňových príjmov;

37. zdôrazňuje preto, že peniaze daňových poplatníkov by sa mali vo väčšej miere využívať prostredníctvom kapitoly VFR venovanej výdavkom na správu (rozpočtový okruh 7) s cieľom obnoviť dôveru a posilniť dialóg s občanmi, najmä prostredníctvom dvoch politických zhromaždení EÚ zložených z demokraticky zvolených členov, konkrétne Európskeho parlamentu a Európskeho výboru regiónov, s prihliadnutím na vysokú úroveň dôvery občanov v regionálne a miestne rozhodovacie orgány a na návrhy Konferencie o budúcnosti Európy⁽⁷⁾;

(4) Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Úloha miest a regiónov EÚ pri obnove Ukrajiny, (Ú. v. EÚ C 498, 30.12.2022, s. 12), bod 3.

(5) Posilnenie demokracie EÚ: uvoľnenie potenciálu milióna miestnych a regionálnych politikov, Európsky výbor regiónov, s. 6.

(6) 154. plenárne zasadnutie VR, 15. marca 2023 – príloha 1, Podrobný návrh rozpočtu EÚ na rok 2024, COR-2023-0005-01-00-N-B-REF, s. 9.

(7) Konferencia o budúcnosti Európy – Správa o konečnom výsledku, máj 2022 vrátane posilnenia zastupiteľskej demokracie, a to nielen počas volieb do Európskeho parlamentu, ale aj pred národnými, regionálnymi a komunálnymi voľbami (Konferencia o budúcnosti Európy, opatrenie 38.4), zapojenia do otázok týkajúcich sa zdravotnej únie (Konferencia o budúcnosti Európy, opatrenie 10.2) a zriadenia miestnych rád mládeže (Konferencia o budúcnosti Európy, opatrenie 36.8).

38. vyslovuje poľutovanie nad tým, že v návrhu Európskej komisie týkajúcom sa rozpočtu na rok 2024 v rámci rozpočtového okruhu 7 VFR „Európska verejná správa“, neboli zohľadnené odhady VR na rok 2024 prijaté veľkou väčšinou 15. marca 2023 (projekt „Využitie potenciálu regionálnych a miestnych samospráv na posilnenie EÚ“ alebo „Cinderella“), najmä vzhľadom na mimoriadnu spojitosť s nadchádzajúcimi voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2024, poznatky získané z výsledkov Konferencie o budúcnosti Európy a poučenia z viacerých kríz, v ktorých sú miestne a regionálne samosprávy stále viac v prednej línii;

VFR, ktorý podporuje hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť

39. žiada, aby sa celkový viacročný finančný rámec zosúladiť s cieľmi článku 174 ZFEÚ a prispieval k celkovej hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti prostredníctvom vyváženého rozdelenia zdrojov. Takisto sa musí zabezpečiť, aby malé obce mali rovnaký prístup k financovaniu, a to najmä zjednodušením postupov podávania žiadostí a cieľnou podporou zo strany Európskej únie;

40. poukazuje na to, že ciele európskej politiky súdržnosti možno dosiahnuť len vtedy, ak budú k dispozícii zdroje na dlhodobé investície. Politika súdržnosti sa osvedčila ako užitočný nástroj okamžitej reakcie na nedávne krízy, okrem iného vďaka pohotovosti a účinnosti zásady partnerstva a viacúrovňového riadenia, ako aj vďaka existencii špecializovaného ekosystému správcov európskych fondov vychádzajúcich z praxe. Pripomína však, že hoci musí existovať určitá flexibilita, finančné prostriedky sa nesmú použiť na okamžitú reakciu na krízu, ako sa to stalo v uplynulých mesiacoch a rokoch. Je potrebná rozpočtová položka odolná voči krízam, ktorá bude chránená a umožní predvídateľné a dlhodobé investície pre orgány správy a príjemcov finančných prostriedkov;

41. zdôrazňuje, že je mimoriadne dôležité, aby sa v súlade s právnymi predpismi všetkým členským štátom čo najskôr sprístupnili rozpočtové prostriedky na súdržnosť, aby sa nebrzdilo vykonávanie a zabezpečili sa rovnaké podmienky pre všetkých príjemcov;

42. žiada, aby sa všetky finančné prostriedky naďalej rozdeľovali v plnom súlade so zásadou partnerstva. Finančné prostriedky môžu mať najväčší prínos vtedy, ak sú príslušní partneri zapojení do identifikácie problémov na mieste. S cieľom zabezpečiť plné zapojenie, zvýšiť právnu istotu pre orgány správy a znížiť administratívnu záťaž výbor vyzýva Európsku komisiu, aby čo najskôr prepracovala európsky kódex správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov⁽⁸⁾;

43. sa domnieva, že systém zdieľaného riadenia sa ukázal ako úspešný pre štrukturálne fondy a mal by sa zachovať aj v budúcnosti. Nové fondy, ktoré sa majú vytvoriť, by sa rovnako ako už existujúce fondy tiež mali riadiť týmto systémom a podľa možnosti by sa mali rozdeľovať v rámci decentralizovaného hospodárenia;

44. v tejto súvislosti kritizuje skutočnosť, že finančné prostriedky na obnovu po kríze (NextGenerationEU) nie sú formálne súčasťou rozpočtu a že táto štruktúra sťažuje využívanie zdrojov koherentným spôsobom. Všetky súčasné a budúce fondy by sa mali plne začleniť do rozpočtu;

45. požaduje, aby sa zintenzívnilo úsilie o odstránenie rozdielov na miestnej a regionálnej úrovni v Európe, ktoré sa prehĺbili v dôsledku rôznych kríz;

46. zdôrazňuje, že mnohé regióny so silnou priemyselnou základňou prechádzajú zásadnou štrukturálnou transformáciou. V tejto súvislosti žiada, aby budúce investície a politika súdržnosti prispievali k transformácii a poskytovali cieľnú podporu dotknutým regiónom pri uskutočňovaní zelenej, sociálnej, demografickej a digitálnej transformácie rešpektujúc pritom zásadu „nenarušiť súdržnosť“, podľa ktorej by „žiadne opatrenia nemali brániť procesu konvergencie ani prispievať k regionálnym rozdielom“;

47. v tejto súvislosti by sa pri navrhovaní a vykonávaní fondu na transformáciu mali zohľadniť nielen tie územia, ktoré čelia najväčším výzvam, ale aj tie, ktoré už do určitej miery začali svoju transformáciu. Okrem toho, ak miestne a regionálne samosprávy nebudú riadne zapojené do tohto procesu, existuje riziko nevyváženého pridelovania finančných prostriedkov bez toho, aby sa uprednostnila úroveň NUTS 3;

⁽⁸⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 240/2014 zo 7. januára 2014 o európskom kódexe správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (Ú. v. EÚ L 74, 14.3.2014, s. 1).

48. vyzýva Európsku komisiu, aby najneskôr pri navrhovaní budúceho viacročného finančného rámca od roku 2028, ideálne však už pri skúmaní súčasného VFR v polovici jeho uplatňovania rozšírila rozpočtové prostriedky určené na spravodlivú transformáciu regiónov s automobilovým priemyslom. Pritom sa regiónom musí umožniť flexibilita využívania prostriedkov podpory, pretože výzvy, ktorým čelia sú veľmi rozdielne;

VFR, ktorý čo najefektívnejšie využíva existujúce zdroje

49. vyzýva preto Európsku komisiu, aby preskúmala, ako by sa existujúce zdroje mohli využívať čo najefektívnejšie. Požiadavkami na európskej úrovni by sa malo zabezpečiť, že nielen rozpočet Európskej únie, ale aj miestne a regionálne rozpočty bude možné využívať čo najefektívnejšie a použitie prostriedkov nebude sťažené zbytočnou byrokraciou;

50. zastáva názor, že v rámci plánov EÚ a pri ich vykonávaní na národnej úrovni v členských štátoch by sa mal pri plnom zohľadnení zásad subsidiarity a miestnej samosprávy a vždy, keď je to možné, poskytnúť miestnym a regionálnym samosprávam široký priestor na voľné uváženie s cieľom umožniť miestne a praktické prístupy;

51. ďalej poukazuje na to, že najmä v oblasti štátnej pomoci a verejného obstarávania existuje veľmi veľké množstvo právnych predpisov, ktoré sú navyše veľmi zložité. Značná časť miestnych a regionálnych samospráv už nie je schopná vykonávať úplné právne a technické posúdenie samotných projektov a musí o právne a technické poradenstvo žiadať tretie strany. Zdroje pridelené na tento účel sa nemôžu použiť na investície, čo výrazne obmedzuje schopnosť miestnych a regionálnych samospráv investovať. Vyzýva preto zákonodarný orgán, aby zabezpečil zjednodušujúce opatrenia, a zdôrazňuje, že je potrebné zabrániť gold-platingu. Požadujú sa tiež financie na zlepšenie miestnych a regionálnych kapacít;

52. v tejto súvislosti tiež konštatuje, že zdĺhavé postupy verejného obstarávania výrazne sťažujú realizáciu projektov v lehotách stanovených na túto realizáciu alebo financovanie;

53. v záujme posilnenia konkurencieschopnosti EÚ a jej miestnych a regionálnych samospráv žiada, aby sa pravidlá EÚ v oblasti štátnej pomoci prispôbili tak, že sa zabezpečia rovnaké podmienky pre investície do budúcich technológií a ich výroby pre všetky regióny;

54. sa domnieva, že by sa mali preskúmať aj ďalšie možnosti zjednodušenia žiadostí a riadenia v oblasti nariadení o štrukturálnych fondoch. Navrhuje, aby Komisia a členské štáty pri definovaní pomoci identifikovali administratívnu záťaž, pričom by zohľadňovali osobitosti, rozdiely a ciele regiónov. Napríklad by sa mali lepšie zosúladiť rôzne fondy na európskej úrovni a ich interakcia s národným a regionálnym financovaním. Zdôrazňuje tiež osobitné charakteristiky najvzdialenejších regiónov a území znevýhodnených prírodnými podmienkami a/alebo demografickými výzvami a požaduje výnimky z určitých povinností, ktoré môžu vo väčšine prípadov efektívne plniť len príjemcovia s vyšším rozpočtom, lepším vybavením a väčším počtom obyvateľov. Okrem toho by sa v dlhodobom horizonte malo zabezpečiť aj pružné využívanie finančných prostriedkov, ako to bolo možné v reakcii na pandémiu COVID-19. Tým by sa na jednej strane znížila administratívna záťaž a na druhej strane by sa dosiahlo zjednodušenie najmä pre menšie obce a podniky;

55. zastáva názor, že prípadný „fond suverenity“ Európskej únie by mal v reakcii na americký zákon o znižovaní inflácie podporovať európske podniky vo forme záruk podobných Európskemu fondu pre strategické investície (EFSI), a to využitím uvoľnených rozpočtových zdrojov, avšak so zlepšenou geografickou rovnováhou, pri ktorej sa spravodlivejšie a flexibilejšie zohľadňujú menej rozvinuté členské štáty.

V Bruseli 24. mája 2023

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Vasco ALVES CORDEIRO

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Nulová dlhodobá nezamestnanosť: miestne a regionálne hľadisko

(2023/C 257/04)

Spravodajca: Yonnec POLET (BE/SES), prvý námestník starostu mestskej časti Berchem-Sainte-Agathe

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

Úvodné poznámky

1. pripomína, že EÚ si stanovila za cieľ usilovať sa o „udržateľný rozvoj Európy založený na vyváženom hospodárskom raste a cenovej stabilite, o sociálne trhové hospodárstvo s vysokou konkurencieschopnosťou zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a sociálneho pokroku“⁽¹⁾;
2. zdôrazňuje, že dlhodobá nezamestnanosť, ktorú Eurostat definuje ako počet nezamestnaných osôb, ktoré si aktívne hľadajú zamestnanie aspoň jeden rok⁽²⁾, zostáva pre EÚ výzvou pri dosahovaní tohto cieľa. V roku 2021 sa dlhodobá nezamestnanosť ešte stále týkala 2,8 % aktívneho obyvateľstva v Európe t. j. takmer 6 miliónov ľudí⁽³⁾;
3. poukazuje na to, že v roku 2021 bolo v Európe dlhodobo nezamestnaných 3,5 % osôb vo veku 15 až 29 rokov⁽⁴⁾, t. j. viac ako 2,5 milióna mladých ľudí;
4. zdôrazňuje, že takmer štvrtina ľudí vo veku 15 až 64 rokov v Európe je neaktívna⁽⁵⁾ vrátane nezamestnaných osôb, ktoré si prestali aktívne hľadať prácu, pretože sa im to zdalo beznádejné, a už nefigurujú v štatistike nezamestnanosti;
5. pripomína, že vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti je znakom zlého fungovania trhu práce: strata ľudských zdrojov a zručností nezamestnaných osôb, strata sociálnych príspevkov, hospodárskej činnosti;
6. pripomína tiež sociálny vplyv dlhodobej nezamestnanosti a skutočnosť, že čím dlhšie je obdobie nezamestnanosti, tým ťažšie je opätovne vstúpiť na trh práce;
7. konštatuje, že dlhodobá nezamestnanosť má vysoké spoločenské náklady, a opätovne zdôrazňuje⁽⁶⁾, že je dôležité zamedziť dlhodobej nezamestnanosti s cieľom zabezpečiť sociálnu súdržnosť a zabrániť marginalizácii časti obyvateľstva;
8. pripomína, že v Európskom pilieri sociálnych práv sa stanovuje, že „každý má právo na včasnú a cielenú pomoc na zlepšenie vyhliadok zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti“ a že „dlhodobo nezamestnaní majú právo na hlboké individuálne posúdenie najneskôr v čase, keď obdobie ich nezamestnanosti dosiahne 18 mesiacov“⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ Článok 3 Zmluvy o Európskej únii.

⁽²⁾ Odporúčanie Rady z 15. februára 2016 týkajúce sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce (Ú. v. EÚ C 67, 20.2.2016, s. 1).

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_ltu_a/default/table?lang=en

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/yth_empl_130/default/table?lang=en

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_IPGA/default/table

⁽⁶⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov na tému *Integrácia dlhodobo nezamestnaných na trhu práce* (Ú. v. EÚ C 120, 5.4.2016, s. 27).

⁽⁷⁾ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_sk

9. pripomína, že v akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv sa stanovujú jasné ciele, pokiaľ ide o zamestnanosť a znižovanie chudoby, a že Portské vyhlásenie⁽⁸⁾ tieto ciele potvrdzuje a zdôrazňuje, že je potrebné predchádzať rizikám vylúčenia obzvlášť zraniteľných sociálnych skupín, najmä dlhodobo nezamestnaných;
10. zdôrazňuje, že lepšia príprava uchádzačov o zamestnanie na očakávania trhu práce prispeje k zlepšeniu ich vyhliadok zamestnať sa, a víta úsilie Európskej komisie zlepšiť nepretržité získavanie a obnovovanie odborných zručností, ako aj jej návrh vyhlásiť rok 2023 za Európsky rok zručností;
11. vyjadruje však poľutovanie nad nedostatkom iniciatívy na riešenie dlhodobej nezamestnanosti od odporúčania Rady z roku 2016⁽⁹⁾, a to aj napriek tomu, že s týmto problémom sa stretávajú všetky členské štáty;
12. zdôrazňuje, že pre tých, ktorí sú najväčšími vzdialení od trhu práce, vrátane tých, ktorí sú veľmi dlho nezamestnaní, je prístup k odbornej príprave príliš často zložitý a neumožňuje návrat k zamestnaniu;
13. opakuje svoju pripomienku, že „keď dopyt po pracovnej sile stagnuje [či už v danom odbore alebo na miestnej úrovni], je ťažké, aby si nezamestnaná osoba našla prácu, napriek individuálne upravenému vzdelávaciemu projektu“⁽¹⁰⁾;
14. zdôrazňuje, že je potrebné ponúknuť možnosť zamestnať sa všetkým vrátane dlhodobo nezamestnaných;

Prístup zameraný na nulovú dlhodobú nezamestnanosť, miestna inovácia v prospech návratu do zamestnania

15. konštatuje, že nezamestnanosť stojí viac než vytváranie ďalších pracovných miest;
16. zdôrazňuje inovatívny charakter a prístup sociálneho a solidárneho hospodárstva v rámci viacerých experimentov, ako sú „územia s nulovým počtom dlhodobo nezamestnaných“, a konštatuje, že vo všetkých týchto iniciatívach sa náklady spojené s dlhodobou nezamestnanosťou presmerujú na tvorbu dôstojných pracovných miest, ktoré sú užitočné pre regióny, kde boli vytvorené;
17. konštatuje, že tieto iniciatívy sa vykonávali v najmenej štyroch členských štátoch Európskej únie: vo Francúzsku od roku 2016, v Belgicku od roku 2022 a pod názvom „záruka zamestnania“ v meste Gramatneusiedl v Rakúsku a „Basisbaan“ v Groningene v Holandsku od roku 2020;
18. konštatuje, že tieto iniciatívy sú vo veľkej miere založené na spoločných zásadách:
  - a. nikto nie je nezamestnateľný, ak je pracovné miesto prispôbené schopnostiam a zručnostiam ľudí, a existujú pracovné miesta, ktoré trh práce neponúka, ako aj činnosti a služby, ktoré neposkytuje súkromná a verejná ponuka;
  - b. dobrovoľný prístup dlhodobo nezamestnaných osôb, ktorý na rozdiel od nútenej činnosti alebo podmienenej podpory umožňuje, aby dlhodobo nezamestnaní skutočne prevzali zodpovednosť, čím sa nástroje rozšíria na tých, ktorí už nie sú registrovaní vo verejných službách zamestnanosti;
  - c. vytváranie kvalitných pracovných miest založených na zručnostiach uchádzačov o zamestnanie a ich individuálnej situácii, najmä z hľadiska zdravotného stavu alebo rodinných pomerov;
  - d. odmena rovnajúca sa minimálnej mzde alebo vyššia ako minimálna mzda a primeraný pracovný čas pre všetkých dobrovoľníkov so zmluvou na dobu neurčitú;
  - e. poskytovanie služby, z ktorej má prospech celé územie bez toho, aby vznikla konkurencia už etablovaným podnikom;
  - f. participatívny a inkluzívny prístup iniciovaný na miestnej úrovni spolu s verejnosťou a všetkými príslušnými zainteresovanými stranami;

⁽⁸⁾ <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

⁽⁹⁾ Odporúčanie Rady z 15. februára 2016 týkajúce sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce (Ú. v. EÚ C 67, 20.2.2016, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov na tému *Integrácia dlhodobo nezamestnaných na trhu práce* (Ú. v. EÚ C 120, 5.4.2016, s. 27).

19. konštatuje, že tieto iniciatívy sú súčasťou štyroch oblastí politiky uvedených v odporúčaní Rady z roku 2016 o dlhodobej nezamestnanosti, konkrétne lepšia mobilizácia ľudí, ktorí sú dlhodobo bez zamestnania, individualizovaný prístup, väčšia spolupráca miestnych aktérov v oblasti zamestnanosti a partnerstvo s miestnymi zamestnávateľmi a miestnymi komunitami; okrem toho zdôrazňuje, že v odporúčaní Rady⁽¹⁾ z roku 2023 o primeranom minimálnom príjme sa odporúča podporovať pracovné príležitosti v sektore sociálneho hospodárstva, ako aj poskytovať individualizovanú podporu;

20. konštatuje, že činnosti vyvinuté v oblastiach „s nulovým počtom dlhodobo nezamestnaných“ alebo v rámci „záruky zamestnania“ a iniciatívy „Basisbaan“ umožňujú rozšíriť poskytovanie služieb, ktoré sú dostupné a prístupné pre ľudí a podniky na danom území, v sociálnej, environmentálnej alebo obchodnej oblasti, a že tieto služby doteraz neposkytovali verejné orgány ani miestne súkromné subjekty;

21. konštatuje, že územia, ktoré realizujú iniciatívy „nulový počet dlhodobo nezamestnaných“, „záruka zamestnania“ a „Basisbaan“ skutočne vytvorili ponuky činností, ktoré sú rôznorodé, ako napríklad pestovanie zeleniny, recyklácia, oprava bicyklov, čistenie komunitných priestorov, služby pre podniky, služby vrátnice, kuriérske služby, solidárne predajne potravín, opatrovateľské služby a iné činnosti obehového hospodárstva, čím prispievajú k zelenej transformácii a rozvoju poskytovania opatrovateľských služieb v EÚ;

22. zdôrazňuje, že okrem individuálneho a kolektívneho hospodárskeho prínosu návratu do zamestnania tieto iniciatívy pomáhajú zlepšiť prístup k možnostiam odbornej prípravy a zdravotný stav vrátane duševného zdravia, interakciu a sociálne začlenenie, ako aj blaho ľudí, ktorí sú dlhodobo bez zamestnania, a zároveň posilňujú sociálnu súdržnosť príslušných komunít;

23. konštatuje, že tieto iniciatívy si vyžadujú konzultácie a koordináciu s miestnymi zainteresovanými stranami v oblasti zamestnanosti vrátane podporných sociálnych služieb s cieľom dosiahnuť konsenzus na miestnej úrovni, a poukazuje na význam konzultácií a spoločnej tvorby s miestnymi hospodárskymi subjektmi, podpornými službami a sociálnymi partnermi v záujme prijatia a úspechu týchto iniciatív;

24. zdôrazňuje, že táto spoločná tvorba je prínosom pre miestne hospodárske subjekty, pričom buď priamo súvisí s ich činnosťou, keď sú nezamestnané osoby umiestnené v podnikoch, napríklad v rámci rakúskej „záruky zamestnania“, alebo prostredníctvom služieb a hospodárskej činnosti rozvíjaných na území, kde sa nachádzajú;

25. poukazuje na to, že takáto koordinácia môže byť prínosom aj pre vykonávanie ďalších aktívnych politík trhu práce vrátane odbornej prípravy a môže prispieť k vytvoreniu jednotných kontaktných miest pre uchádzačov o zamestnanie;

Miestny a regionálny rozmer

26. vyzdvihuje ústrednú úlohu miestnych a regionálnych samospráv pri vytváraní systémov boja proti dlhodobej nezamestnanosti, ako sú územia „s nulovým počtom dlhodobo nezamestnaných“, najmä preto, že majú informácie o miestnom trhu práce, poskytujú podporné sociálne služby pre začleňovanie do spoločnosti a na trh práce a sú prepojené s miestnymi podnikmi a miestnymi sociálnymi partnermi. Ďalším najlepším postupom v tomto smere je príklad spolkovej krajiny Berlín, kde sa v rokoch 2019 – 2025 prostredníctvom projektu Solidary Basic Income financovalo 000 pracovných miest pre osoby, ktoré boli nezamestnané od jedného do troch rokov;

27. vyzýva miestne a regionálne samosprávy, aby zaviedli prístupy založené na základných princípoch území „s nulovým počtom dlhodobo nezamestnaných“ a „záruky zamestnania“ a presmerovali náklady spojené s nezamestnanosťou na tvorbu dôstojných pracovných miest;

28. vyzýva miestne a regionálne samosprávy, ktoré zaviedli takéto iniciatívy, aby zapojili lídrov miestnych podnikov a zástupcov odborov do rôznych fáz projektu, najmä s cieľom zabrániť konkurencii s existujúcimi činnosťami a zabezpečiť súlad s platnými kolektívnymi zmluvami v príslušných odvetviach;

29. nabáda miestne a regionálne samosprávy, aby si vymieňali názory a najlepšie postupy týkajúce sa schém na boj proti dlhodobej nezamestnanosti s inými miestnymi a regionálnymi samosprávami, či už na vnútroštátnej úrovni alebo v iných členských štátoch;

⁽¹⁾ Odporúčanie Rady z 30. januára 2023 o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie (Ú. v. EÚ C 41, 3.2.2023, s. 1).

Financovanie iniciatív zameraných na „nulový počet dlhodobo nezamestnaných“

30. zdôrazňuje význam aktivácie pasívnych výdavkov pre úspech iniciatív zameraných na „nulový počet dlhodobo nezamestnaných“ a konštatuje, že to umožňuje kompenzovať náklady na vytváranie ďalších pracovných miest úsporami z hľadiska dávok v nezamestnanosti, sociálnych dávok a nákladov na zdravotnú starostlivosť, ktoré platia inštitúcie sociálneho zabezpečenia;
31. konštatuje, že vo Francúzsku bol v roku 2016 zriadený *ad hoc* fond na túto aktiváciu podľa zákona o územne orientovanom experimentovaní zameranom na zníženie dlhodobej nezamestnanosti⁽¹²⁾ s cieľom umožniť pridelovanie vnútroštátnych zdrojov na tvorbu pracovných miest na miestnej úrovni;
32. konštatuje, že ak v dotknutých členských štátoch neexistuje mechanizmus aktivácie pasívnych výdavkov, územia realizujúce iniciatívy „Basisbaan“ v Holandsku a „nulový počet dlhodobo nezamestnaných“ vo Valónsku sa spoliehajú na finančnú podporu z ESF+;

Financovanie zo strany členských štátov

33. zdôrazňuje význam úzkej spolupráce medzi miestnymi aktérmi v oblasti zamestnanosti a regionálnym a/alebo národným orgánom sociálneho zabezpečenia a miestnymi sociálnymi službami;
34. vyzýva členské štáty, aby prijali potrebné opatrenia na aktiváciu pasívnych výdavkov súvisiacich s dlhodobou nezamestnanosťou;
35. vyzýva členské štáty, aby zaviedli štruktúry potrebné na riadne fungovanie tejto aktivácie pasívnych výdavkov súvisiacich s dlhodobou nezamestnanosťou a aby zabezpečili, že prostriedky ušetrené na sociálnych dávkach sa skutočne presunú na miestne a regionálne samosprávy, ktoré znášajú náklady na iniciatívy zavedené na boj proti dlhodobej nezamestnanosti;
36. zdôrazňuje, že ak neexistuje mechanizmus na aktiváciu pasívnych výdavkov súvisiacich s dlhodobou nezamestnanosťou, poskytovanie (spolu)financovania na úrovni členských štátov alebo regiónov pomáha najviac dotknutým územným orgánom zaviesť iniciatívy na boj proti dlhodobej nezamestnanosti, keďže znižuje ich finančnú záťaž;

Koordinácia iniciatív na boj proti dlhodobej nezamestnanosti

37. pripomína, že v roku 2016 Rada vyzvala Komisiu „podporovať projekty sociálnej inovácie na integráciu dlhodobo nezamestnaných osôb do trhu práce“⁽¹³⁾;
38. víta zámer Európskej komisie⁽¹⁴⁾ ďalej podporovať opakovanie úspechov sociálneho hospodárstva vo všetkých členských štátoch;
39. pripomína úspech záruky pre mladých ľudí, a najmä individualizovaný prístup k uchádzačom o zamestnanie, ktorý sa uplatňuje aj na územiach „s nulovým počtom dlhodobo nezamestnaných“ a „zárukou zamestnania“;
40. zdôrazňuje, že v snahe o systematické poskytovanie riešenia prispôbeného každému už záruka pre mladých ľudí umožnila zaviesť mechanizmy a metodiky, ktoré sú nevyhnutné na to, aby sa v mnohých členských štátoch zaviedli iniciatívy podobné územiám „s nulovým počtom dlhodobo nezamestnaných“ a „zárukou práce“;
41. vyzýva Európsku komisiu, aby zmapovala tieto iniciatívy, a to najmä mobilizáciou európskej siete verejných služieb zamestnanosti;
42. odporúča, aby Európska komisia navrhla usmernenia na vykonávanie takýchto iniciatív v iných členských štátoch EÚ podľa zásad uvedených v odseku 17;
43. zaväzuje sa uviesť tieto iniciatívy na digitálnej platforme osvedčených postupov Výboru regiónov;

Prístup k finančným prostriedkom EÚ

44. zdôrazňuje úlohu ESF+ ako zdroja financovania projektov zameraných na „nulovú dlhodobú nezamestnanosť“ pre územné orgány, ktoré ešte nevyužívajú aktiváciu pasívnych výdavkov súvisiacich s dlhodobou nezamestnanosťou alebo nemajú silnú podporu zo strany národných a regionálnych orgánov;

⁽¹²⁾ Zákon č. 2016 – 231 z 29. februára 2016 o územne orientovanom experimentovaní zameranom na zníženie dlhodobej nezamestnanosti.

⁽¹³⁾ Odporúčanie Rady z 15. februára 2016 týkajúce sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce (Ú. v. EÚ C 67, 20.2.2016, s. 1).

⁽¹⁴⁾ COM(2021) 778 final.

45. v záujme prekonania týchto ťažkostí žiada, aby sa časť finančných prostriedkov z ESF+ vyčlenila na miestne iniciatívy ako napríklad „nulový počet dlhodobo nezamestnaných“, najmä vo forme dotácií na projekty v počiatočnej fáze a podpory projektového inžinierstva na miestnej úrovni;
46. vyzýva Komisiu, aby v odporúčaní Rady o vytvorení rámcových podmienok pre sociálne hospodárstvo, ktoré bolo avizované na rok 2023, navrhla uľahčiť prístup k finančným prostriedkom EÚ pre sociálne a solidárne podniky, ktoré sa angažujú v boji proti dlhodobej nezamestnanosti, vrátane financovania sociálnych investícií a zručností v rámci Fondu InvestEU s cieľom uľahčiť vykonávanie projektov zameraných na „nulový počet dlhodobo nezamestnaných“;
47. pripomína, že vytvorenie európskej iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí v roku 2013 so značným rozpočtom vo výške 8,9 miliardy EUR v období 2014 – 2020 umožnilo vykonávanie a úspech záruky pre mladých ľudí a umožnilo viac ako 24 miliónom mladých ľudí získať prácu alebo začať s ďalším vzdelávaním, učňovskou prípravou alebo stážou;
48. opakuje odporúčanie, ktoré už vyjadril vo svojom stanovisku na tému *Integrácia dlhodobo nezamestnaných na trhu práce* ⁽¹⁵⁾, ktoré vypracoval Enrico Rossi, aby sa účinnejšie bojovalo proti dlhodobej nezamestnanosti prostredníctvom mimoriadnych iniciatív, ako je napríklad vytvorenie fondu *ad hoc* na boj proti dlhodobej nezamestnanosti;
49. vyzýva Komisiu, aby zriadila tento *ad hoc* fond na boj proti dlhodobej nezamestnanosti podľa vzoru iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí a aby ho v priebehu piatich rokov financovala prostriedkami vo výške najmenej 750 miliónov EUR s cieľom spustiť v každom členskom štáte EÚ nové pilotné projekty inšpirované územiami „s nulovým počtom dlhodobo nezamestnaných“ a „zárukou zamestnania“ v regiónoch, ktoré sú najviac zasiahnuté dlhodobou nezamestnanosťou.

V Bruseli 25. mája 2023

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽¹⁵⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov na tému *Integrácia dlhodobo nezamestnaných na trhu práce* (Ú. v. EÚ C 120, 5.4.2016, s. 27).

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Legislatívny rámec pre udržateľné potravinové systémy

(2023/C 257/05)

Spravodajkyňa: Joke SCHAUVLIEGE (BE/ELS), podpredsedníčka Flámskeho parlamentu**POLITICKÉ ODPORÚČANIA****Úvodné pripomienky**

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

1. víta zámer Európskej komisie predložiť legislatívny rámec pre udržateľné potravinové systémy, ako sa uvádza v pracovnom programe Európskej komisie na rok 2023;
2. zdôrazňuje, že udržateľný potravinový systém musí zaručiť potravinovú bezpečnosť a výživu pre všetkých takým spôsobom, aby neboli ohrozené hospodárske, sociálne a environmentálne predpoklady na zabezpečenie potravinovej bezpečnosti a výživy pre budúce generácie⁽¹⁾. Mal by prispievať ku všetkým prvkom environmentálnej, sociálnej a hospodárskej udržateľnosti;
3. zdôrazňuje, že potravinový systém zahŕňa prvky a činnosti súvisiace s výrobou a spotrebou potravín a ich účinky vrátane hospodárskych, zdravotných a environmentálnych výsledkov⁽²⁾ stratégie z farmy na stôl vrátane prvovýroby, spracovania, maloobchodu a stravovania, ako aj výrobcov a spotrebiteľov, na ktoré sa už výrazne zameriavajú súčasne platné právne predpisy, pričom sa zohľadňujú aj sociálne a kultúrne aspekty potravín a potreba rešpektovať tradičné stravovanie;
4. vyzýva Európsku komisiu, aby zaručila, že horizontálne a odvetvové politiky súvisiace s potravinami a potravinovými systémami budú v súlade so zámermi a cieľmi stanovenými v budúcej stratégii rámca pre udržateľné potravinové systémy, stratégií z farmy na stôl, európskom právnom predpise v oblasti klímy, stratégií v oblasti biodiverzity a cieľov nulového znečistenia, pričom sa zároveň zabezpečí riadne hodnotenie a pravidelné monitorovanie;
5. vyzýva Európsku komisiu, aby zabezpečila riadne posúdenie vplyvu budúceho legislatívneho rámca na európske potravinové a výrobné systémy a jeho výsledkov prostredníctvom pravidelného monitorovania a aby v čo najväčšej miere obmedzila vykonávanie delegovaných a vykonávacích právnych predpisov, pokiaľ ide o rozhodujúce aspekty a vplyv na európske výrobné systémy, v súlade so zásadou subsidiarity a stálej spolupráce, ako sa stanovuje v zmluvách;
6. v tejto súvislosti žiada, aby sa v rámci budúcej právnej úpravy naplánovalo hodnotenie Európskej komisie a do roku 2030 preskúmanie všetkých existujúcich horizontálnych a odvetvových politík spojených s potravinami a potravinovými systémami so zámerom zabezpečiť, aby boli v súlade s cieľmi a zámermi budúceho nariadenia o stratégii rámca pre udržateľné potravinové systémy a podporovali ich;
7. trvá najmä na tom, že nariadenia o spoločnej poľnohospodárskej politike (SPP) by sa mali pri ich revízii po roku 2027 tiež zosúladiť s týmto novým nariadením o rámci pre udržateľné potravinové systémy;
8. zdôrazňuje, že občania EÚ sú za prechod na bezpečnú, udržateľnú, spravodlivú, garantovanú z hľadiska množstva a kvality pre všetkých a cenovo dostupnú výrobu potravín ohľaduplnú pri správnom využívaní zdrojov z hľadiska klímy, pri ktorej sa dodržiavajú zásady udržateľnosti, rešpektuje životné prostredie a chráni biodiverzita a ekosystémy a zároveň sa zabezpečí potravinová bezpečnosť, ako sa uvádza v záverečnej správe Konferencie o budúcnosti Európy;
9. požaduje, aby sa určili hlavné dôvody, ktoré vedú k expozícii občanov a životného prostredia a ku kontaminácii povrchových a podzemných vôd, ako aj k znečisteniu ovzdušia a pôdy;

⁽¹⁾ FAO, 2014.⁽²⁾ Potravinové systémy – OECD.

10. vyzýva miestne a regionálne samosprávy, ako aj ďalšie verejné orgány, aby si v rámci uplatňovania predpisov pre zadávanie verejných zákaziek a usmernení Komisie pre zelené verejné obstarávanie stanovili vlastné ciele v oblasti obstarávania zdravých, vyvážených, sezónnych, miestnych a ekologických potravín ako súčasť stratégie udržateľného obstarávania vo verejnom stravovaní, a tým podporili plnenie cieľov udržateľného rozvoja;

11. zdôrazňuje strategickú úlohu vidieckych oblastí z hľadiska klímy a potravinovej bezpečnosti, ako aj výroby zdravých a rozmanitých potravín, pretože zachovávajú poľnohospodársku pôdu a jej úrodnosť. Túto úlohu uľahčuje kombinácia chovu hospodárskych zvierat a obrábania vidieckych oblastí a krajiny v celej EÚ, keďže tieto činnosti podporujú zamestnanosť v poľnohospodárstve, agropotravinárskom priemysle a súvisiacich odvetviach. Regióny a mestá zohrávajú dôležitú úlohu pri udržiavaní vidieckych oblastí a krajiny, čo by sa v návrhu Komisie malo zohľadniť;

12. opakuje svoju výzvu, aby bol v rámci revízie rámcovej smernice Európskeho parlamentu a Rady o odpade⁽³⁾ a na základe práce, ktorú koordinovala platforma EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami, stanovený záväzný cieľ znížiť objem potravinového odpadu do roku 2030 o polovicu. Upozorňuje na odporúčania vyplývajúce z európskeho občianskej panelovej diskusie o plytvaní potravinami⁽⁴⁾;

13. zdôrazňuje prínos udržateľného obhospodarovania lesov a inej lesnej pôdy, ako aj agrolesníckych systémov k produkcii potravín a zachovaniu zdravia, zdôrazňuje rastúci záujem o voľne rastúce potravinové produkty a vyzýva na podporu využívania uvedených území hospodárskymi zvieratami s cieľom predchádzať lesným požiarom, obnovovať biodiverzitu a udržiavať a rozširovať ekosystémové služby vo vidieckych oblastiach;

Harmonizovaný celoeurópsky prístup

14. zdôrazňuje naliehavú potrebu vytvoriť komplexný rámec pre udržateľné potravinové systémy v EÚ, aby sa udržateľnosť stala ústredným prvkom všetkých politík súvisiacich s potravinami a zároveň sa zabezpečila lepšia súdržnosť politík;

15. požaduje holistický, vyvážený prístup spočívajúci na hospodárskych, sociálnych a environmentálnych pilieroch, ktoré vychádzajú z jasných, vedeckých a celoeurópskych vymedzení udržateľnosti, zásad a všeobecných cieľov;

16. nalieha na orgány EÚ a vnútroštátne orgány a regionálne a miestne samosprávy, aby zabezpečili začlenenie udržateľnosti do všetkých politík súvisiacich s potravinami. Rámcový právny predpis by sa mal zaoberať objasnením povinností všetkých aktérov potravinového systému tým, že sa vytvorí viacúrovňová spolupráca a podporí sa účasť na úrovni EÚ a členských štátov a na regionálnej a miestnej úrovni. Akékoľvek rozšírenie právomocí miestnej a regionálnej úrovne by malo byť sprevádzané podporou a usmerneniami a primeranými finančnými zdrojmi na splnenie dodatočných záväzkov;

17. pripomína, že členské štáty s najvzdialenejšími regiónmi uvedenými v článku 349 zmluvy môžu pri prijímaní národných redukčných cieľov do roku 2030 zohľadniť špecifické potreby týchto regiónov, pokiaľ ide o používanie prípravkov na ochranu rastlín, z dôvodu osobitných klimatických podmienok a plodín v týchto regiónoch. To nesmie viesť k umožneniu nižších cieľov v najvzdialenejších regiónoch;

18. zdôrazňuje význam technologických inovácií pri dosahovaní environmentálnej udržateľnosti, ako aj pri zabezpečovaní hospodárskej a sociálnej udržateľnosti a zachovaní súčasnej úrovne produkcie;

Riadenie

19. je presvedčený, že mestá a regióny sú v tejto oblasti kľúčovými aktérmi a zohrávajú dôležitú úlohu pri riešení výziev spojených s potravinovými systémami a že ich úloha by sa mala zohľadniť, pričom treba náležite rešpektovať zásadu subsidiarity. Potraviny sú súčasťou zdravotníctva a školstva, ako aj ich vlastných administratívnych organizácií. Regióny a mestá tiež zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore dobrej a spravodlivej zdravotnej starostlivosti a životných návykov rôznych skupín obyvateľstva. Okrem toho sú potraviny ako predmet hospodárskej činnosti jednoznačne spojené s regionálnym rozvojom a územným plánovaním, za ktoré sú často zodpovedné regióny a mestá;

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3).

⁽⁴⁾ flw_eu-actions_fwrt_20230210_recom-cit_0.pdf (europa.eu).

20. zdôrazňuje význam sociálnych inovácií pri uspokojovaní kolektívnych potrieb a podpore udržateľnosti systémov výroby a spotreby potravín;
21. zdôrazňuje význam kratších hodnotových reťazcov, ktoré približujú poľnohospodárov k spotrebiteľom prostredníctvom priameho predaja, čo spotrebiteľom prináša cenovo dostupné potraviny a zároveň zabezpečuje priaznivú cenu pre výrobcov a umožňuje im dôstojný život a slušné živobytie;
22. opakuje preto svoju výzvu na vytvorenie platformy viacerých zainteresovaných strán pre udržateľné potravinové systémy, do ktorej by bol zapojený Európsky výbor regiónov spolu s ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami a občianskou spoločnosťou, čím by sa vytvorila podporná sieť pre európske regióny a mestá, ktorá by uľahčila prechod na udržateľnejšie potravinové systémy a zároveň zohľadnila regionálne rozdiely, ako aj povolania a tradície jednotlivých území;
23. poukazuje na úlohu rôznych aktérov v potravinových systémoch ako potenciálnych „aktérov zmeny“, od prvovýrobcov, poľnohospodárov a rybárov až po rôznych výrobcov a prevádzkovateľov podnikov, výrobcov potravín, obchodníkov, maloobchodníkov, pohostinské a potravinárske podniky, subjekty v oblasti zdravia a spotrebiteľov;
24. žiada Európsku komisiu, aby vytvorila mechanizmus „znečisťovateľ platí a poskytovateľ získa“ s cieľom odmeňovať tých poľnohospodárov alebo iných výrobcov potravín, ktorí prekračujú minimálne právne požiadavky EÚ a pre jej spoločnosť sú dodatočným environmentálnym prínosom, a so zámerom motivovať ostatných, aby zlepšili udržateľnosť svojej výroby;

Zdravé a udržateľné stravovanie

25. trvá na tom, že rámec pre udržateľné potravinové systémy by mal zahŕňať koncepciu „potravinového prostredia“ s cieľom uľahčiť prístup k zdravému a udržateľnému stravovaniu, keďže nezdravé a neudržateľné potravinové prostredie je hlavnou príčinou nevhodných stravovacích návykov;
26. zdôrazňuje úlohu miest a regiónov pri formovaní potravinového prostredia, ktoré podporuje cenovo a fyzicky dostupné udržateľné a zdravé stravovanie a udržateľných výrobcov; v tejto súvislosti vyzdvihuje význam mestského plánovania pri obmedzovaní prístupu k nezdravým potravinám a uľahčovaní prístupu k zdravým možnostiam stravovania. Je to dôležité najmä v blízkosti škôl a v oblastiach s obmedzeným prístupom k zdravým potravinám (*food deserts*);
27. zdôrazňuje potenciál programu EÚ na podporu konzumácie ovocia, zeleniny a mlieka v školách, pokiaľ ide o uľahčenie prechodu na komplexné a udržateľné potravinové a výživové systémy;
28. vyzýva na revíziu programu EÚ na podporu konzumácie ovocia, zeleniny a mlieka v školách s cieľom zvýšiť spotrebu výrobkov, ktoré prispievajú k zdravému udržateľnému stravovaniu s väčším podielom produktov rastlinného pôvodu, a zároveň obnoviť prepojenie s poľnohospodárstvom prostredníctvom vzdelávacích činností na udržateľných farmách. V rámci revízie by sa mali podrobne preskúmať podmienky, za ktorých môžu miestne a regionálne samosprávy podporovať zdravé a udržateľné stravovanie;
29. žiada, aby sa vnútroštátne usmernenia v oblasti stravovania pravidelne aktualizovali so zámerom podporiť zdravé a udržateľné stravovanie a prispieť k prechodu na udržateľnejšie potravinové systémy;
30. vyzýva na zosúladenie propagačných kampaní na podporu agropotravinárskych výrobkov s cieľmi stratégie z farmy na stôl a plánu EÚ na boj proti rakovine;
31. žiada, aby sa verejné finančné prostriedky vynakladali prednostne na potraviny spájané so zdravým a udržateľným stravovaním s väčším podielom produktov rastlinného pôvodu. Zároveň by sa mestám a regiónom, ktoré sú hlavnými verejnými obstarávateľmi, mala poskytnúť podpora a poradenstvo;
32. požaduje takú cenovú politiku, ktorou by sa zosúladili ceny potravín so skutočnými nákladmi na potraviny a znížila relatívna cena udržateľnejších potravín, ako sú možnosti stravovania založené na produktoch rastlinného pôvodu;
33. požaduje dotácie EÚ na podporu malých poľnohospodárov pri výrobe ekologických potravín a na odmeňovanie poľnohospodárov, ktorí využívajú udržateľné postupy a podporujú dobré životné podmienky zvierat;

34. požaduje fiškálne stimuly a minimálnu DPH na základné potraviny;
35. vyjadruje obavy v súvislosti s možným opätovným zavedením geneticky modifikovaných organizmov do našich európskych potravín v spojitosti s budúcim európskym návrhom nariadenia o rastlinách vypestovaných novými genomickými technikami. To by sa malo zakladať na dôkladnom posúdení a dôveryhodných vedeckých stanoviskách Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA). V každom prípade by mali byť všetky potravinové výrobky obsahujúce geneticky modifikované organizmy označené etiketou na prednej strane balenia, na ktorej sa uvedie prítomnosť geneticky modifikovaných organizmov;

Verejné obstarávanie potravín

36. opakovane vyzýva ⁽⁵⁾, aby sa odstránili existujúce prekážky v pravidlách verejného obstarávania pri uplatňovaní kritérií udržateľnosti. Právne predpisy EÚ v oblasti hospodárskej súťaže zakazujú špecifikovať v zmluvách o verejnom obstarávaní územné preferencie (ako napríklad miestne potraviny); poukazuje na to, že verejné orgány, ktoré chcú v súčasnosti zapojiť miestnych dodávateľov a výrobcov a podporovať regionálne potravinové hospodárstvo, riskujú právne kroky za možné porušenie pravidiel spoločného trhu, ak využijú existujúce medzery. Je nevyhnutné upresniť, že mestám a regiónom ako hlavným zadávateľom verejných zákaziek by sa v tejto súvislosti mala poskytovať podpora a poradenstvo;
37. zdôrazňuje, že verejné obstarávanie udržateľných, zdravých, sezónnych a miestnych potravín je účinným nástrojom v rámci prechodu na udržateľnejšie potravinové systémy v súlade s politikami udržateľnosti a cieľmi udržateľného rozvoja a podporuje uplatňovanie kritérií zeleného verejného obstarávania;
38. zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa ako základ udržateľnejšieho, klimaticky neutrálneho a odolnejšieho potravinového systému viac využívali potraviny rastlinného pôvodu. V tejto súvislosti vyzdvihuje zdravotné a kultúrne prínosy tradičného stravovania;
39. vyjadruje znepokojenie v súvislosti s uvádzaním laboratórne vypestovaných potravín na európske trhy, pretože to nezaručí kvalitu, dobré podmienky ani ochranu kultúry a tradícií. Laboratórne vypestované potraviny sú naďalej nákladné, čo predstavuje výraznú prekážku, ktorú treba prekonať;
40. poukazuje na to, že nízkouhlíkový potravinový reťazec z farmy na stôl prispieva k cieľom znižovania emisií skleníkových plynov zavádzaním vedecko-technických inovácií pri súčasnom uplatňovaní zásad obehovosti v poľnohospodárstve;
41. vyzdvihuje potrebu zapojiť národných a medzinárodných odborníkov v oblasti verejného obstarávania do vymedzenia kritérií na podporu vykonávania na miestnej úrovni a verejných obstarávateľov, ako sú štátne orgány, regióny, mestá a obce, a presadzovať strategickjšie využívanie verejného obstarávania;
42. žiada vypracovanie praktických príručiek pre úradníkov zodpovedných za verejné obstarávanie o tom, ako využívať verejné obstarávanie na podporu cieľov udržateľného rozvoja a zdravého, sezónneho, lokálneho a ekologického stravovania; zasadzuje sa za vytvorenie a finančnú podporu sietí, v rámci ktorých by si verejní obstarávatelia mohli vymieňať usmernenia, odborné znalosti a najlepšie postupy;
43. opakuje, že je potrebné, aby EÚ a členské štáty poskytovali finančnú a technickú podporu na strategickjšie využívanie verejného obstarávania v súlade s vnútroštátnymi a miestnymi potravinovými stratégiami a cieľmi;
44. zdôrazňuje výhody sociálne zodpovedného obstarávania potravín, ktoré podporuje zotrvanie poľnohospodárov vo vidieckych oblastiach a zahŕňa sociálne hospodárstvo a sociálne družstvá v celom dodávateľskom reťazci;
45. navrhuje, aby sa v oblasti udržateľného verejného obstarávania potravín stanovili progresívne ciele pre jednotlivé krajiny v súlade so stratégiou z farmy na stôl;

Označovanie

46. konštatuje, že zavedenie harmonizovaného udržateľného označovania potravín by malo byť primerané, právne regulované a záväzné a vypracované na základe spoľahlivých a nezávislých vedeckých údajov. Zároveň by nemalo do existujúcich systémov, ako sú zemepisné označenia, zasahovať svojvoľnou klasifikáciou potravín, ktorá by spotrebiteľov mohla pri výbere potravín zavádzať;

⁽⁵⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov na tému Smerom k udržateľnej potravinovej politike EÚ, ktorá vytvára rast a zamestnanosť v regiónoch a mestách Európy (Ú. v. EÚ C 272, 17.8.2017, s. 14).

47. poukazuje na to, že udržateľné označovanie by malo byť založené na vedeckých poznatkoch, pričom by malo zahŕňať všetky aspekty: environmentálne, sociálne a výživové. Malo by byť vyjadrené samostatnými individuálnymi ukazovateľmi, aby sa minimalizovali kompromisy medzi rôznymi rozmermi udržateľnosti. VR je za to, aby sa pre celú EÚ používalo jednoduché označenie potravinových výrobkov umiestnené na prednej strane balenia založené na jednoznačnom a nezávislom vedeckom dôkaze. Takýto ukazovateľ by mal upozorniť na veľmi kvalitné aj menej kvalitné výrobky, aby spotrebiteľovi pomohol pri informovanom výbere nakupovaných potravín. Vzhľadom na to VR vyzdvihuje význam informačných kampaní, vhodných programov vzdelávania o potravinách a iných iniciatív v miestnych komunitách, a to už od raného detstva;

48. zdôrazňuje, že označovanie by malo byť spojené s marketingovou a propagačnou politikou, ako aj so znižovaním objemu obalov a odpadov z obalov;

49. poukazuje na to, že na zníženie používania pesticídov a chemických látok je nevyhnutné ponúknuť poľnohospodárom účinné riešenia organického alebo biologického ošetrovania s cieľom zlepšiť odolnosť poľnohospodárskych podnikov voči vonkajším otrasom, chrániť zdravie ľudí a prírodu a zachovať úrodnosť pôdy, a teda v konečnom dôsledku posilniť potravinovú bezpečnosť;

50. sa domnieva, že dobrovoľné systémy označovania potravín, ktoré nie sú koordinované na európskej úrovni, by mohli mať rušivé a negatívne účinky v rámci jednotného trhu, čo by obzvlášť poškodilo malých a stredných výrobcov. Zároveň uznáva, že takéto kritériá neprevažujú nad požiadavkou, aby sa pri vymedzovaní a vykonávaní všetkých politík a činností nevyhnutne zabezpečila vysoká úroveň ochrany ľudského zdravia;

51. podporuje politiky EÚ s cieľom pomôcť spotrebiteľom robiť informované, zdravé a udržateľné rozhodnutia o potravinách, a to aj prijatím harmonizovaných, primeraných a európskych systémov označovania založených na spoľahlivých a nezávislých vedeckých dôkazoch;

52. zdôrazňuje, že označovanie potravín musí byť koordinované a harmonizované na európskej úrovni bez vytvárania akéhokoľvek druhu kvantitatívneho alebo kvalitatívneho obmedzenia obchodu v rámci Európy alebo ohrozenia riadneho fungovania jednotného trhu, ak to nie je odôvodnené naliehavými požiadavkami, ako je ochrana ľudského zdravia;

Potravinová bezpečnosť

53. vyzýva EÚ, aby zabezpečila potravinovú bezpečnosť a investovala do udržateľnej miestnej poľnohospodárskej výroby a skrátila svoje dodávateľské reťazce;

54. zdôrazňuje, že logistika a preprava potravín medzi členskými štátmi musí byť zaručená aj v krízových situáciách;

55. žiada, aby sa závislosť znížila diverzifikáciou zdrojov kľúčových dovozov prostredníctvom silnej obchodnej politiky, ktorá zároveň privedie obchodných partnerov EÚ k tomu, aby sa viac zamerali na udržateľnosť, pričom pri dovoze ich produktov sa bude od nich vyžadovať splnenie rovnakých hygienických podmienok výroby ako od poľnohospodárov z EÚ;

56. vyzýva na silnú súdržnosť a koordináciu medzi politikami EÚ v oblasti udržateľnej potravinovej výroby, spotreby a obchodu s cieľom zmeniť neudržateľné postupy na udržateľné; Stratégia rámca pre udržateľné potravinové systémy by v tejto súvislosti mala tiež zabezpečiť súdržnosť a zosúladenie politík EÚ v oblasti udržateľnej výroby a spotreby potravín a v oblasti obchodu, aby sa zaistilo, že dovážané poľnohospodárske výrobky budú dodržiavať rovnaké sociálne a environmentálne pravidlá výroby, ako tie, ktoré sú platné v Európskej únii, v súlade s pravidlami Svetovej obchodnej organizácie;

57. zdôrazňuje, že je potrebné posilniť politiku v oblasti výskumu a inovácií zameranú na udržateľné potraviny. Európa bude musieť nevyhnutne zaviesť právne predpisy, ktoré stimulujú používanie nových inovačných postupov.

V Bruseli 25. mája 2023

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Vasco ALVES CORDEIRO

III

(Prípravné akty)

VÝBOR REGIÓNOV

155. PLENÁRNE ZASADNUTIE VR, 24. 5. 2023 – 25. 5. 2023

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akt o interoperabilnej Európe

(2023/C 257/06)

Spravodajca:	Michele PAIS (IT/EKR), predseda a poslanec zastupiteľstva regiónu Sardínia
Referenčný dokument:	Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú opatrenia na zabezpečenie vysokej úrovne interoperability verejného sektora v celej Únii (akt o interoperabilnej Európe) COM(2022) 720 final

I. NÁVRHY ZMIEN

Pozmeňovací návrh 1

Odôvodnenie 3

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Nová štruktúra riadenia by mala mať právny mandát na podporu ďalšieho rozvoja európskeho rámca interoperability a iných spoločných riešení interoperability, ako sú špecifikácie a aplikácie. Okrem toho by sa týmto nariadením malo zaviesť jasné a ľahko rozpoznateľné označenie pre niektoré riešenia interoperability. Malo by sa podporiť vytvorenie dynamického spoločenstva v súvislosti s otvorenými technologickými riešeniami verejnej správy.	Nová štruktúra riadenia by mala miestnym a regionálnym samosprávam umožniť vyjadrovať sa v súlade so zásadou subsidiarity k tempu a úrovni vykonávania. Vďaka tomu by štruktúra riadenia mala právny mandát na podporu ďalšieho rozvoja európskeho rámca interoperability a iných spoločných riešení interoperability, ako sú špecifikácie a aplikácie. Finančné dôsledky na miestne a regionálne samosprávy vyplývajúce z úloh súvisiacich s vykonávaním interoperability by sa mali obmedziť na minimum. Okrem toho by sa týmto nariadením malo zaviesť jasné a ľahko rozpoznateľné označenie pre niektoré riešenia interoperability. Malo by sa podporiť vytvorenie dynamického spoločenstva v súvislosti s otvorenými technologickými riešeniami verejnej správy.

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy majú obmedzené finančné a ľudské zdroje, nástroje atď. Preto by si aj pri dodržiavaní zásady subsidiarity mali zachovať kontrolu nad vykonávaním. Mali by tiež dostať primerané finančné prostriedky na dodatočné náklady, ktoré im vzniknú pri vykonávaní.

Pozmeňovací návrh 2

Odôvodnenie 3

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>Aby bol proces dostatočne demokratický a smeroval zdola nahor, občania členských štátov EÚ by mali mať možnosť vyjadriť sa k prioritám riešení interoperability. Na tento účel a v súlade s cieľmi aktu o interoperabilnej Európe môžu miestne a regionálne samosprávy každé dva roky uskutočniť priame konzultácie s občanmi, aby zistili, ktoré riešenia interoperability občania považujú za prioritné. Európska komisia poskytne miestnym a regionálnym samosprávami primeranú finančnú podporu na uskutočnenie takýchto dialógov s občanmi. Miestne a regionálne samosprávy sa podelia o výsledky konzultácií s riadiacim výborom pre interoperabilnú Európu a spoločenstvom pre interoperabilnú Európu.</i>

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy sú k občanom najbližšie, takže môžu získať najpresnejší prehľad o ich prioritách a očakávaniach. Na to, aby sa interoperabilita stala demokratickým procesom smerujúcim zdola nahor, bude rozhodujúce dostatočné a aktívne zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do monitorovania priorít občanov.

Pozmeňovací návrh 3

Odôvodnenie 8

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Pri zriaďovaní cezhraničných interoperabilných verejných služieb je dôležité zamerať sa na aspekt interoperability čo najskôr v procese tvorby politiky. Verejná organizácia, ktorá má v úmysle zriadiť novú alebo upraviť existujúcu sieť a informačný systém, čo by mohlo mať veľký vplyv na cezhraničnú interoperabilitu, by preto mala vykonať posúdenie interoperability. Toto posúdenie je potrebné na pochopenie závažnosti vplyvu plánovaných činností a na navrhnutie opatrení na využitie výhod a riešenie potenciálnych nákladov. Posúdenie interoperability by malo byť povinné v troch prípadoch, ktoré sa týkajú cezhraničnej interoperability. V iných situáciách sa verejné organizácie môžu rozhodnúť vykonávať posúdenie interoperability na dobrovoľnom základe.</p>	<p>Pri zriaďovaní cezhraničných interoperabilných verejných služieb je dôležité zamerať sa na aspekt interoperability čo najskôr v procese tvorby politiky. Verejná organizácia, ktorá má v úmysle zriadiť novú alebo upraviť existujúcu sieť a informačný systém, čo by mohlo mať veľký vplyv na cezhraničnú interoperabilitu, by preto mala vykonať posúdenie interoperability. Toto posúdenie je potrebné na pochopenie závažnosti vplyvu plánovaných činností a na navrhnutie opatrení na využitie výhod a riešenie potenciálnych nákladov. Na zabezpečenie bezproblémového posudzovania interoperability by mal riadiaci výbor pre interoperabilnú Európu vydať osobitné usmernenia objasňujúce, na ktoré služby sa smernica vzťahuje. Posúdenie interoperability by malo byť povinné v troch prípadoch, ktoré sa týkajú cezhraničnej interoperability. V týchto prípadoch povinného posudzovania je potrebné poskytnúť možnosti školení a finančnými zdrojmi, napríklad z programu Digitálna Európa, zabezpečiť, aby sa miestnym a regionálnym samosprávam sprístupnili aj zdroje na vzniknuté dodatočné náklady. V prípadoch, keď toto posudzovanie nie je povinné, sa verejné organizácie môžu rozhodnúť vykonávať posúdenie interoperability na dobrovoľnom základe.</p>

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy majú obmedzené zdroje, takže nemožno očakávať, že budú samy znášať náklady na povinné posudzovanie. Na to by Komisia v prípadoch povinného posudzovania interoperability mala zabezpečiť zodpovedajúce financovanie.

Pozmeňovací návrh 4

Odôvodnenie 37

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Aby sa zabezpečili jednotné podmienky vykonávania tohto nariadenia, Komisii by sa mali udeliť vykonávacie právomoci s cieľom stanoviť pravidlá a podmienky zriadenia a fungovania experimentálnych regulačných prostredí.</p>	<p>Aby sa zabezpečili jednotné podmienky vykonávania tohto nariadenia, Komisii by sa mali udeliť vykonávacie právomoci s cieľom stanoviť v spolupráci s relevantnými subjektmi verejného sektora vrátane miestnych a regionálnych samospráv pravidlá a podmienky zriadenia a fungovania experimentálnych regulačných prostredí.</p>

Zdôvodnenie

Keďže za fungovanie experimentálnych regulačných prostredí sú zodpovedné zúčastnené subjekty verejného sektora, bolo by jednostranné, keby Európska komisia stanovila podmienky ich fungovania sama bez konzultácie s inými relevantnými subjektmi.

Pozmeňovací návrh 5

Článok 3 ods. 3

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Príslušné vnútroštátne orgány a koordinátori interoperability poskytnú potrebnú podporu na vykonanie posúdenia interoperability. Komisia môže na podporu posudzovania poskytnúť technické nástroje.	Príslušné vnútroštátne orgány a koordinátori interoperability poskytnú potrebnú podporu na vykonanie posúdenia interoperability. Komisia môže na podporu posudzovania poskytnúť technické nástroje. Príslušné vnútroštátne orgány a riadiaci výbor pre interoperabilnú Európu poskytnú podporu pri predbežnom posudzovaní toho, či plánovaná činnosť patrí do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia predtým, než vznikne povinnosť vykonať posúdenie interoperability.

Zdôvodnenie

Rozsah pôsobnosti nariadenia je veľký a pre menšie subjekty verejného sektora alebo obce môže byť príliš zložité posúdiť, či má zamýšľaná činnosť cezhraničný prvok.

Pozmeňovací návrh 6

Článok 3 ods. 5

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	5. [...] <ul style="list-style-type: none"> — Pri posudzovaní interoperability sa dotknutý subjekt verejného sektora alebo inštitúcia, orgán alebo agentúra EÚ zdrží využívania odborných znalostí svojho poskytovateľa súčasných služieb a jeho zamestnancov, aby sa zabránilo potenciálnemu konfliktu záujmov. Touto konzultáciou nie je dotknutá ochrana obchodných alebo verejných záujmov, ani bezpečnosť takýchto systémov.

Zdôvodnenie

Na to, aby sa zabránilo odkázanosti na určitého dodávateľa, by dotknuté subjekty verejného sektora mali využívať odborné znalosti osôb nezávislých od dodávateľov súčasných systémov a/alebo sietí, keďže ich posúdenia by mohli obsahovať prvky zaujatosti v prospech existujúcich riešení.

Pozmeňovací návrh 7

Článok 9 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
V projekte na podporu vykonávania politík sa stanovia: <ul style="list-style-type: none"> a) existujúce riešenia interoperabilnej Európy, ktoré sa považujú za potrebné na digitálne vykonávanie požiadaviek politiky; b) všetky chýbajúce riešenia interoperability, ktoré sa majú vyvinúť a považujú sa za potrebné na digitálne vykonávanie požiadaviek politiky; c) iné odporúčané podporné opatrenia, napríklad odborná príprava alebo partnerské preskúmanie. 	V projekte na podporu vykonávania politík sa stanovia: <ul style="list-style-type: none"> a) existujúce riešenia interoperabilnej Európy, ktoré sa považujú za potrebné na digitálne vykonávanie požiadaviek politiky; b) všetky chýbajúce riešenia interoperability, ktoré sa majú vyvinúť a považujú sa za potrebné na digitálne vykonávanie požiadaviek politiky; c) iné odporúčané podporné opatrenia, napríklad odborná príprava alebo partnerské preskúmanie; d) možnosti finančnej podpory na pomoc pri zavádzaní riešení interoperability.

Zdôvodnenie

Na vykonávanie interoperability bude nevyhnutná finančná podpora, ktorá by preto mala byť aj osobitným aspektom podpory vykonávania politiky.

Pozmeňovací návrh 8

Článok 11 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Experimentálne regulačné prostredia sa prevádzkujú v rámci zodpovednosti zúčastnených subjektov verejného sektora a v prípade, že experimentálne prostredie zahŕňa spracúvanie osobných údajov subjektmi verejného sektora, pod dohľadom iných príslušných vnútroštátnych orgánov [...]	Experimentálne regulačné prostredia sa prevádzkujú v rámci zodpovednosti zúčastnených subjektov verejného sektora a v prípade, že experimentálne prostredie zahŕňa spracúvanie osobných údajov subjektmi verejného sektora, pod dohľadom iných príslušných vnútroštátnych orgánov alebo územných samospráv [...]

Zdôvodnenie

Experimentálne regulačné prostredia sa môžu prevádzkovať aj na miestnej a regionálnej úrovni. Miestne a regionálne samosprávy zohrávajú kľúčovú úlohu pri zavádzaní riešení interoperability blízkych občanom a poskytujú širokú škálu miestnych služieb.

Pozmeňovací návrh 9

Článok 12 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Pokiaľ inovačné riešenie interoperability obsahuje spracúvanie osobných údajov alebo na inom základe podlieha dohľadu iných vnútroštátnych orgánov, ktoré poskytujú alebo podporujú prístup k údajom, zúčastnené subjekty verejného sektora zabezpečia, aby do prevádzky experimentálneho regulačného prostredia boli zapojené vnútroštátne orgány na ochranu údajov a tieto iné vnútroštátne orgány. [...]	Pokiaľ inovačné riešenie interoperability obsahuje spracúvanie osobných údajov alebo na inom základe podlieha dohľadu iných vnútroštátnych orgánov alebo územných samospráv , ktoré poskytujú alebo podporujú prístup k údajom, zúčastnené subjekty verejného sektora zabezpečia, aby do prevádzky experimentálneho regulačného prostredia boli zapojené vnútroštátne alebo územné orgány na ochranu údajov a tieto iné vnútroštátne orgány alebo územné samosprávy . [...]

Zdôvodnenie

Experimentálne regulačné prostredia sa môžu prevádzkovať aj na miestnej a regionálnej úrovni. Miestne a regionálne samosprávy zohrávajú kľúčovú úlohu pri zavádzaní riešení interoperability blízkych občanom a poskytujú širokú škálu miestnych služieb.

Pozmeňovací návrh 10

Článok 13 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Komisia organizuje kurzy odbornej prípravy v oblasti interoperability na úrovni Únie s cieľom posilniť spoluprácu a výmenu najlepších postupov medzi zamestnancami subjektov verejného sektora, inštitúcií, orgánov a agentúr Únie. Kurzy sa oznámia na portáli interoperabilnej Európy.	Komisia organizuje kurzy odbornej prípravy v oblasti interoperability na úrovni Únie s cieľom posilniť spoluprácu a výmenu najlepších postupov medzi zamestnancami subjektov verejného sektora, inštitúcií, orgánov a agentúr Únie. Kurzy určené subjektom s rozhodovacou právomocou a/alebo odborníkom z praxe sa oznamujú na portáli interoperabilnej Európy a môžu zahŕňať informačné stretnutia online, videonávody a semináre, materiály na prípravu školiteľov a usmernenia o učení na pracovisku.

Zdôvodnenie

Z konzultácií siete RegHub VR vyplynulo, že hlavnou prioritou v oblasti interoperability je odborná príprava. Okrem odborníkov z praxe a odborníkov na IKT je dôležité zamerať sa na vrcholový manažment a doškoliť stredný manažment, keďže môže byť potrebná zmena kultúry.

Pozmeňovací návrh 11

Článok 15 ods. 4 písm. r)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
pravidelne informovať koordinátorov interoperability a spoločensťvo pre interoperabilnú Európu a koordinovať s nimi svoju činnosť v záležitostiach týkajúcich sa cezhraničnej interoperability sietí a informačných systémov.	pravidelne informovať koordinátorov interoperability a spoločensťvo pre interoperabilnú Európu a koordinovať s nimi svoju činnosť v záležitostiach týkajúcich sa cezhraničnej interoperability sietí a informačných systémov a relevantných projektov a sietí financovaných EÚ.

Zdôvodnenie

Riadiaci výbor pre interoperabilnú Európu by mal navrhnuť ďalšie relevantné projekty (napr. H2020 AURORAL) alebo mestské siete na digitálnu transformáciu (napr. living-in.eu) financované z prostriedkov EÚ a mali by sa hľadať synergie na strategickej a prevádzkovej úrovni.

Pozmeňovací návrh 12

Článok 16 ods. 4

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	— podporovali subjekty verejného sektora, inštitúcie, agentúry alebo orgány EÚ pri vykonávaní posúdení interoperability.

Zdôvodnenie

Toto odporúčanie je v súlade s návrhom združovať odborníkov zo všetkých členských štátov EÚ na podporu posudzovania interoperability. Na rozdiel od partnerských preskúmaní podľa článku 14 nemusia experti pochádzať z iného členského štátu, než je členský štát, v ktorom sa nachádza subjekt verejného sektora, ktorý je predmetom preskúmania v súvislosti s posudzovaním interoperability.

Pozmeňovací návrh 13

Článok 17 ods. 2 písm. f)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
koordinovať a podporovať aktívne zapojenie širokého okruhu vnútroštátnych subjektov do spoločensťva pre interoperabilnú Európu [...]	koordinovať a podporovať aktívne zapojenie širokého okruhu vnútroštátnych subjektov vrátane územných samospráv do spoločensťva pre interoperabilnú Európu [...]

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy zohrávajú kľúčovú úlohu pri zavádzaní riešení interoperability blízkych občanom a poskytujú širokú škálu miestnych služieb.

Pozmeňovací návrh 14

Článok 17 ods. 3

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Členské štáty zaistia, aby mal príslušný orgán primerané právomoci a zdroje na účinné a efektívne plnenie úloh, ktoré mu boli pridelené.	Členské štáty zaistia, aby mal príslušný orgán primerané právomoci na účinné a efektívne plnenie úloh, ktoré mu boli pridelené. Komisia zabezpečí, aby príslušné orgány členských štátov dostali primerané finančné prostriedky na podporu plnenia súvisiacich úloh.

Zdôvodnenie

Keďže určené príslušné orgány budú poverené dodatočnými úlohami súvisiacimi s interoperabilitou, Komisia musí zabezpečiť, aby akékoľvek finančné dôsledky príslušných úloh vrátane prípadnej potreby prijať ďalších pracovníkov neznášali výlučne tieto orgány.

Pozmeňovací návrh 15

Článok 19 ods. 2 písm. d)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
identifikáciu synergií s inými príslušnými programami a iniciatívami Únie a členských štátov.	identifikáciu synergií s inými príslušnými programami a iniciatívami Únie, členských štátov a územných samospráv.

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy zohrávajú kľúčovú úlohu pri zavádzaní riešení interoperability blízkych občanom a poskytujú širokú škálu miestnych služieb.

Pozmeňovací návrh 16

Článok 21 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
V závislosti od dostupnosti finančných prostriedkov sa zo všeobecného rozpočtu Únie hradia náklady na : a) vývoj a údržbu portálu interoperabilnej Európy; b) vývoj, údržbu a podporu riešení interoperabilnej Európy; c) podporné opatrenia interoperabilnej Európy.	V závislosti od dostupnosti finančných prostriedkov sa zo všeobecného rozpočtu Únie hradia: a) náklady na vývoj a údržbu portálu interoperabilnej Európy; b) náklady na vývoj, údržbu a podporu riešení interoperabilnej Európy; c) náklady na podporné opatrenia interoperabilnej Európy; d) náklady územných samospráv na povinné posudzovanie interoperability; e) konzultácie s občanmi týkajúce sa priorít interoperability uskutočnené miestnymi a regionálnymi samosprávami.

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy majú obmedzené zdroje, takže nemožno očakávať, že samy budú znášať náklady povinného posudzovania. Na to by Komisia v prípadoch povinného posudzovania interoperability mala zabezpečiť zodpovedajúce financovanie. V súlade s pozmeňovacím návrhom 12 sú miestne a regionálne samosprávy k občanom najbližšie, takže môžu získať najpresnejší prehľad o ich prioritách a očakávaniach, pokiaľ ide o riešenia interoperability. V súvislosti s tým bude mať kľúčový význam dostatočné a aktívne zapojenie územných samospráv do monitorovania priorít občanov, čo si nevyhnutne bude vyžadovať dostatočné financovanie.

Pozmeňovací návrh 17

Článok 21 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	e) <i>dotatočné náklady, ktoré vzniknú príslušným orgánom v dôsledku ich práce v oblasti interoperability.</i>

Zdôvodnenie

Keďže určené príslušné orgány budú poverené dodatočnými úlohami súvisiacimi s interoperabilitou, Komisia musí zabezpečiť, aby akékoľvek finančné dôsledky príslušných úloh vrátane prípadnej potreby prijať ďalších pracovníkov neznášali výlučne tieto orgány.

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA**EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)**

- berie na vedomie legislatívny návrh, ktorého cieľom je vytvoriť systém riadenia interoperability v celej EÚ a dosiahnuť správnu rovnováhu medzi prístupom zhora nadol definovaním postupu na stanovenie všeobecných odporúčaní pre riešenia interoperability na úrovni EÚ a so zohľadnením príspevkov miestnych a regionálnych samospráv, keďže sú najbližšie k občanom, pokiaľ ide o vykonávanie právnych predpisov EÚ;
- konštatuje však, že niektoré aspekty návrhu je potrebné posilniť a doladiť, najmä pokiaľ ide o nové úlohy územných samospráv, zdroje, ktoré sa im poskytnú, aby mohli rýchlo a účinne realizovať riešenia interoperability, a vyváženú štruktúru riadenia zodpovedajúcu zásade subsidiarity a rôznym modelom verejnej správy v členských štátoch, ktorá miestnym a regionálnym samosprávam umožní spolupozhodovať o tempe a stupni zavádzania riešení interoperability;
- odporúča zohľadniť prípadnú existenciu národných systémov interoperability, ktoré sa všeobecne alebo v jednotlivých oblastiach zaviedli pred týmto regulačným rámcom a môžu byť v rozpore s novozavedenými pravidlami, spôsobiť nesúlad a vyžadovať si použitie značných ľudských a finančných zdrojov na vykonávanie;
- zdôrazňuje kľúčovú úlohu miestnych a regionálnych samospráv pri poskytovaní služieb občanom a skutočnosť, že tieto služby by mali byť do roku 2030 digitalizované v súlade so stratégiou Európske digitalne desaťročie a so zásadami subsidiarity a proporcionality. Treba pritom zaručiť najmä ochranu osobných údajov, a to vždy a všetkými zainteresovanými stranami;
- poukazuje na to, že tieto služby zvyčajne zahŕňajú také oblasti, ako je mobilita, energetika, obyvateľstvo, zdravotníctvo, poľnohospodárstvo a iné, a poukazuje na vzájomné prepojenia s používaním údajov v týchto oblastiach a príslušné právne predpisy EÚ, ako je akt o údajoch⁽¹⁾, akt o správe údajov a všeobecné nariadenie o ochrane údajov⁽²⁾;

(1) Stanovisko č. 1959/2022 na tému *Európsky akt o údajoch* (Ú. v. EÚ C 375, 30.9.2022, s. 112), pozri Základné informácie o stanovisku (europa.eu).

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

6. uznáva, že vďaka poskytnutiu dodatočnej finančnej podpory, ako aj vzdelávania a odbornej prípravy pracovníkom úradov má interoperabilita potenciál podstatne zlepšiť efektívnosť miestnej a regionálnej verejnej správy. Miestne a regionálne orgány verejnej správy by v rámci zásad subsidiarity a proporcionality mali zabezpečiť, aby ich systémy boli interoperabilné so systémami iných miestnych a regionálnych samospráv vo vlastnom štáte aj v iných krajinách EÚ a systémami spolupracujúcich podnikov a dodávateľov. V kontexte tohto legislatívneho návrhu EÚ je kľúčovou problematikou cezhraničná interoperabilita;
7. uznáva, že mnohé miestne a regionálne samosprávy majú v súčasnom hospodárskom kontexte obmedzené finančné a ľudské zdroje, napriek tomu však musia digitálnu transformáciu považovať za prioritu. Zdôrazňuje, že tieto výzvy môžu bez finančnej podpory ohroziť hospodárske a sociálne príležitosti v budúcnosti a predstavovať skutočné riziko pre celkovú digitálnu súdržnosť. Výbor preto vyzýva európske inštitúcie, aby digitálnu transformáciu podporovali primeranými finančnými zdrojmi, a to aj v menších a/alebo znevýhodnených regiónoch a na ostrovoch;
8. zdôrazňuje, že prieskum v sieti regionálnych a miestnych samospráv RegHub ⁽³⁾ ukázal, že medzi kľúčové výzvy pri dosahovaní interoperability na miestnej úrovni patria: dodržiavanie príslušných právnych požiadaviek; súlad s technickými požiadavkami na integráciu údajov s často zložitými špecifikáciami údajov; súčasná neinteroperabilita rôznych systémov na národnej úrovni; nedostatok trvalo dostupných údajov; rozmanitosť zdrojov a druhov spotreby. Okrem toho je potrebné obmedziť byrokráciu organizácií a zmeniť organizačnú kultúru v súlade s interoperabilitou technických systémov (organizačná interoperabilita);
9. berie na vedomie prácu Európskej komisie pri vypracúvaní tohto návrhu, ako aj jej inkluzívny prístup zohľadňujúci odporúčania expertnej skupiny pre interoperabilné verejné služby ⁽⁴⁾, nedávne stanovisko platformy Fit4Future na tému *Stratégia interoperability verejných správ* ⁽⁵⁾ a príspevky od viacerých zainteresovaných strán a priekopníkov, ktorí vo veľmi skorom štádiu zaviedli inovatívne riešenia do praxe;
10. opakuje, že je potrebné zaistiť zavedenie koherentných riešení zabezpečením retrospektívnej kompatibility nových systémov s pôvodnými systémami ⁽⁶⁾;
11. oceňuje využívanie voľne dostupných riešení a riešení s otvoreným zdrojovým kódom, ktoré by boli nepochybnou výhodou pre miestne samosprávy a európskych občanov, pretože rozhodujúcou mierou prispievajú k želanému zdieľaniu a opakovanému používaniu riešení interoperability, a zlepšujú tak cezhraničnú interoperabilitu v zmysle článku 4 ods. 1;
12. konštatuje, že rozvoj a realizácia spoločných riešení interoperability bude pre miestne a regionálne samosprávy znamenať značné finančné náklady a náklady na zamestnancov. Zdôrazňuje, že to zahŕňa potrebu rozvíjať nové riešenia interoperability a investovať do nich alebo začať transformáciu existujúcich systémov. Finančné prostriedky dostupné v rámci programu Digitálna Európa by preto mali miestnym a regionálnym samosprávam pomôcť pokryť súvisiace náklady;
13. zdôrazňuje, že používanie voľne dostupného softvéru a softvéru s otvoreným zdrojovým kódom v prvom rade a nevyhnutne zabraňuje viazanosti na určitého dodávateľa a že prípadné zdieľanie a opakované používanie riešení interoperability s neotvoreným zdrojovým kódom neposkytuje držiteľom práv neoprávnené konkurenčné výhody v zmysle článku 4 ods. 2;
14. požaduje, aby riadiaci výbor pre interoperabilnú Európu predložil konkrétne informácie o tom, kedy sa uskutoční povinné posúdenie interoperability a aké faktory môžu viesť k takémuto posúdeniu, napríklad v prípade verejného obstarávania. Okrem toho zdôrazňuje, že posúdenie interoperability by nemalo byť povinné, kým riadiaci výbor pre interoperabilnú Európu neprijme príslušné usmernenia;
15. navrhuje vypracovať rámce a usmernenia na primerané udeľovanie licencií a využívanie riešení interoperability s otvoreným zdrojovým kódom a chránených autorským právom, aby sa orgány verejnej správy mali o čo opierať pri zadávaní verejných zákaziek a vyhlasovaní verejných súťaží na obstarávanie takýchto riešení;

⁽³⁾ Sieť regionálnych centier (europa.eu).

⁽⁴⁾ Official expert recommendations for a new Interoperability Policy | Joinup (europa.eu).

⁽⁵⁾ Final opinion 2022_SBGR3_10 Governments interoperability strategy_rev.pdf (europa.eu).

⁽⁶⁾ Je to aj v súlade s odporúčaním uvedeným v stanovisku platformy Fit4Future, v ktorom sa navrhuje zlepšiť organizačnú a sémantickú úroveň interoperability tak, aby odrážala časový rozmer údajov (čo sa týka kompatibility starých a nových verzií IT riešení).

16. konštatuje, že riadenie interoperability je v dôsledku dobrovoľného charakteru európskeho rámca interoperability roztrieštené, a to najmä v decentralizovaných krajinách. Zdôrazňuje kľúčovú úlohu príslušných národných orgánov a včasného začlenenia miestnych a regionálnych samospráv do osvetu a podpory digitálnej transformácie v ich partnerských mestách a regiónoch;

17. opakuje, že je potrebné preklenúť digitálne a územné rozdiely, k čomu napomáha cieľ poskytovať do roku 2030 všetky kľúčové verejné služby online, ktorý bol stanovený v Digitálnom kompase ⁽⁷⁾. Zdôrazňuje, že zabezpečenie interoperability verejných služieb digitálne a/alebo online je mimoriadne dôležité pre všetky regióny a obce v EÚ bez ohľadu na ich geografickú polohu vrátane okrajových regiónov, odľahlých ostrovov a hornatých oblastí. Technológiami sa môže zabezpečiť, že regióny a obce dokážu prekonať nevýhody svojej okrajovej polohy, a preto vyzdvihuje potrebu konkrétnej a účinnej spolupráce s ostrovnými a okrajovými regiónmi pri riadení interoperabilnej transformácie;

18. víta činnosti proaktívnych miest a regiónov, ktoré hľadajú riešenia a vymieňajú si najlepšie postupy, pracujú ako priekopníci a testujú nové postupy. Oceňuje prácu hnutia living-in.eu ⁽⁸⁾, ktoré spája mestá a komunity pri podpore digitálnej transformácie, alebo činnosť siete *Open and Agile Smart Cities*, ktorá vyvíja minimálne mechanizmy interoperability ako univerzálne nástroje na dosiahnutie interoperability údajov, systémov a služieb medzi mestami a dodávateľmi na celom svete. Zdôrazňuje, že na dosiahnutie homogénnejšieho prostredia interoperability a rozsiahlo používaných riešení interoperability je potrebné vytvoriť celoeurópsky systém riadenia;

19. konštatuje, že obstarávanie nových systémov a získavanie ponúk na nové systémy alebo modernizácia existujúcich systémov budú pre miestne a regionálne samosprávy predstavovať záťaž, najmä pre nedostatok odborných znalostí, financií a personálu;

20. opätovne zdôrazňuje zásadný význam interoperability pre digitálnu odolnosť a strategickú nezávislosť EÚ: pri vzájomne prepojených službách a systémoch je potrebné zabrániť potenciálnej digitálnej pandémie ako dôsledku rozsiahleho kybernetického útoku na najslabšie miesto siete tým, že všetky prepojené subjekty budú využívať rovnaké alebo podobné riešenia. Využívanie riešení s otvoreným zdrojovým kódom zároveň zmenší závislosť od hlavných dodávateľov softvérových riešení, čím sa zväčší strategická nezávislosť EÚ;

21. uznáva obavy regiónov, miest a obcí v súvislosti s novými úlohami, ktoré vyplývajú z navrhovaného nariadenia, a zdôrazňuje, že je jednoznačne nevyhnutné zohľadniť ich osobitné záujmy. Zdôrazňuje, že je potrebné, aby jeho zástupcovia boli neoddeliteľnou súčasťou strategickú úroveň riadenia interoperability. Svojou účasťou v riadiacom výbore pre interoperabilnú Európu má v úmysle zabezpečiť zohľadňovanie miestnych a regionálnych záujmov;

22. zdôrazňuje, že je dôležité, aby miestne a regionálne samosprávy získali od riadiaceho výboru pre interoperabilnú Európu a príslušných vnútroštátnych orgánov konkrétne usmernenia týkajúce sa služieb, na ktoré sa vzťahuje posúdenie interoperability. Zdôrazňuje, že pred akýmkoľvek posudzovaním interoperability by sa mala vymedziť predbežná kontrola cezhraničnej uplatniteľnosti a zodpovedné by za to mali byť príslušné národné orgány;

23. víta dôraz, ktorý sa v návrhu kladie na riešenia s otvoreným zdrojovým kódom, ako aj na účasť vývojárov týchto riešení v komunite interoperability. Využitie otvoreného zdrojového kódu ako kľúčovej súčasti riešení v oblasti služieb na úrovni miestnej/regionálnej verejnej správy zlepší transparentnosť, zníži náklady, podporí kybernetickú bezpečnosť a zabráni odkázanosti na určitého dodávateľa, pri ktorej niektoré už zhromaždené údaje nemusia byť pri zmene dodávateľa služieb dostupné;

24. navrhuje, aby portál Interoperabilná Európa alebo iný portál s podobnými funkciami slúžil ako archív všetkých online poskytovaných verejných služieb v členských štátoch EÚ, pričom údaje budú zoskupené podľa druhu služby a členského štátu. Portál sa potom môže stať východiskovým bodom pre každého občana hľadajúceho informácie o tom, ako získať online prístup k týmto verejným službám. Bol by to účinný spôsob zhromažďovania informácií o kľúčových verejných službách, ktoré sa do roku 2030 majú poskytovať online;

25. napokon konštatuje, že návrh je v súlade so zásadou subsidiarity a zásadou proporcionality.

V Bruseli 24. mája 2023

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽⁷⁾ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/policies/europes-digital-decade>.

⁽⁸⁾ <https://living-in.eu/>.

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK